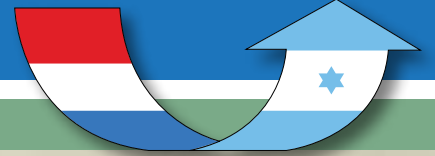

juli 2022 אב תשפ"ב editie 80/2

ALEH עולה

UITGAVE VAN IRGOEN OLEI HOLLAND • בטאון ארגון עולי הולנד

Zie blz. 40

BETH CHALOETS - DEVENTER - TWEEDE HELFT 1945

3 AUGUSTUS

Vergeet het niet! Op 3 augustus om 17:00 uur houdt de Irgoen Olei Holland haar jaarlijkse Algemene Vergadering. Dit gebeurt per Zoom. Alle betalende leden hebben stemrecht. We kiezen een nieuw Hoofdbestuur en een nieuwe voorzitter.

Kandidaat is Marion Levkovits-Bamberger.

Inloggen via deze link:

<https://us02web.zoom.us/j/4988476612>

Alle vergaderstukken en jaarverslagen zijn te vinden op onze website: <https://www.ioh.co.il/>

VRIJWILLIGERS GEZOCHT VOOR DE IOH!

Sinds de coronaperiode heeft de IOH een groot gebrek aan vrijwilligers. Wij zijn op zoek naar mensen die bereid zijn een aantal uren per week vrijwilligerswerk te doen. Specifiek zouden we heel graag hulp hebben van iemand die contact kan onderhouden met onze leden in Tel Aviv en ook kan helpen bij het organiseren van activiteiten voor deze afdeling.

Ook landelijk kunnen we hulp gebruiken bij het organiseren van activiteiten en zoeken we nieuwe bestuursleden voor alle afdelingen.

Als u een (aantal) uren per week over heeft om de Nederlandse gemeenschap in Israël te helpen horen we heel graag van u via het IOH kantoor:

Chris - 03-5625611 ioh@netvision.net.il

ALVAST HEEL ERG BEDANKT!

HET HOOFDBESTUUR VAN DE IOH

Juli 2022 אב תשפ"ב
Jaargang 80 nummer 2 (digitaal)

Oplage: De Aleh wordt digitaal of afgedrukt gelezen in circa 1000 huishoudens van leden en belangstellenden en staat tevens op onze website.

Aleh is een uitgave van Irgoen Olei Holland.
Copyright © Irgoen Olei Holland.

REDACTIE

Ya'akov Almor
Bart Berman
Chaya Brasz
Rob Coopman
Eldad Kisch

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Chris Bonfeel, Chawa Dinner, Hanneke Dreves, Naftaly Godesh Tal'or, Dini Goldschmidt, Rob Heiden Heimer, Channa Kistemaker, Ini Lederer, David de Leeuw, Harry Polak, Avraham Roet, Sjaan Scheffers, Hans Schippers, Simon Shalish, Dan Shamir, Malka Shamir, Gideon van der Sluis, Erna Verberne, Ita Vos.

VORMGEVING

Efrat Sraya

DRUKWERK

Hauser Printing

ADVERTENTIE-ADMINISTRATIE

Kantoor IOH
tel: 03-5625611 fax: 03-5625575
ioh@netvision.net.il; www.ioh.co.il

REDACTIEADRES Aleh

e-mail: Alehioh@gmail.com
fax: 03-5625575
IOH - t.a.v. redactie Aleh
Oranim 1, 5405201 Givat Shmuel
Bijdragen als e-mail attachment.
Ingezonden stukken in Word formaat (*.doc file).
Foto's als JPG bestand, min. 500 KB.

LIDMAATSCHAP

Aleh wordt toegezonden aan alle leden van de IOH.
Lidmaatschap voor het verenigingsjaar 2022 bedraagt NIS 275,-.

ABONNEMENTEN

In Nederland € 45,- per jaar.
Buiten het eurogebied \$ 70,- per jaar.

De redactie van Aleh en het hoofdbestuur van Irgoen Olei Holland zijn niet verantwoordelijk voor de inhoud van de advertenties. Anonieme bijdragen en brieven worden niet geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de naam op verzoek geheim gehouden. Plaatsing van een ingezonden brief betekent niet dat de redactie zich met de inhoud verenigt. De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden stukken in te korten, te redigeren of niet te publiceren.

4	Van de voorzitter
6	Van de redactietafel
7	Uit kantoor geklapt
8	Gedicht
9	Personalia
10	Van de afdelingen ▶ Jeruzalem
11	▶ Beer Sheva en het Zuiden
14	▶ Netanya/Sharon ▶ Haifa en het Noorden
16	Uit de ouderhuizen ▶ Beth Juliana
18	Jad Davids
19	Sporen Yarkon-Schiereiland
	▶ Naftaly Godesh Tal'or
24	Het leven streeft ▶ Channa Kistemaker
26	Taal: Pinat Ivriet ▶ Chawa Dinner
28	'De Club' een Turkse soap ▶ Hans Schippers
31	Boekbespreking: Zoektocht van Louis
	Godschalk ▶ Bart Berman
32	Boekbespreking: Joden van Leeuwarden
34	Boekbespreking: Yehuda Shimoni,
	Engelandvaarder en Voorzitter IOH
	▶ Chaya Brasz
38	Oproepen
42	Tentoonstelling - Kibboets op de Klei
44	Columns ▶ Ya'akov Almor ▶ Simon Shalish
	▶ Eldad Kisch
48	Joods Nederland ▶ Harry Polak
51	Brief van Ini Lederer

LEDEN!

Stel ons in staat ons werk voort te zetten en
betaal uw contributie
NIS 275,-

Bel ons kantoor voor betaling: 03-5625611

Of maak meteen over naar:

Irgun Olei Holland, bank 20-snf 494-rek.nr. 237069

Vermeld duidelijk je naam en woonplaats

NOG GEEN LID? DOE ER WAT AAN!

Bel ons: 03-5625611

Geen nieuwe termijn als voorzitter

Om meteen met de deur in huis te vallen: na vier mooie jaren als uw voorzitter te hebben gefungeerd heb ik besloten mij niet opnieuw verkiesbaar te stellen.

Als belangrijkste reden kan ik zonder twijfel noemen dat ik recent de gelukkige vader van een tweeling ben geworden. Naast een drukke baan en een groot gezin van nu zes kinderen is dit voor mij een belangrijke prioriteit en ik heb dan ook na een zorgvuldige overweging besloten het stokje door te geven. Ik vind ook dat het in het algemeen goed en gezond is na vier jaar plaats te maken voor anderen. Precies zoals mijn voorganger dat ook na vier jaar heeft gedaan. Uiteraard blijf ik nauw betrokken bij de IOH en daar waar nodig zal ik mijn steentje bijdragen. Tijdens de komende AV treed ik officieel af en zal zowel terugblikken als vooruit kijken, dus ik hoop u allen te zien!

Samenwerking

Om de oliem nog beter bij te kunnen staan is de IOH een samenwerkingsbijeenkomst aangegaan met Shivat Zion. Shivat Zion streeft ernaar om Aliyah vanuit Nederland, Europa en Latijns-Amerikaanse landen te bevorderen door bij elke stap begeleiding en hulp te bieden – vanaf het eerste moment van het overwegen van Aliyah tot succesvolle integratie in Israël. Shivat Zion is gratis voor oliem uit West-Europa en Latijns-Amerika en heeft vier 'pilaren'. Het fungeren als de makkelijk bereikbare menselijke factor in het Aliyah & Klita proces; het verschaffen van duidelijke, accurate, en up-to-date

informatie; het aanbieden van oplossingen voor de hulp/zorgvraag van de oliem en hen begeleiden tot de werkelijke oplossing; het bevorderen van Aliyah middels marketing. Wij zijn een pilot gestart met Shivat Zion onder leiding van Shraga Evers voor de periode van drie maanden en mocht dit gunstig uitpakken, dan zullen we dit hopelijk verlengen!

Commissie Ouderhuizen

In de afgelopen bestuursvergadering heeft de IOH een commissie benoemd die tot taak heeft ons met betrekking tot Beth Joles en Beth Juliana met daad en raad bij te staan waar nodig en tevens te kijken naar mogelijke verbeterde samenwerking om synergie te bevorderen. Als 50% aandeelhouder van Beth Joles en 26% aandeelhouder van Beth Juliana vond ik het opmerkelijk dat een dergelijke commissie niet eerder is benoemd. Zeker ook met het zicht op de vele wijzigingen die zich hebben voorgedaan en zich voor zullen doen, leek mij dit een zeer noodzakelijke en belangrijke ontwikkeling. We hebben thans in deze lacune voorzien en het is met genoegen dat ik kan meedelen dat Yossi Beck zijn akkoord heeft gegeven om Beth Joles in de commissie te vertegenwoordigen. Met zijn jarenlange betrokkenheid als voormalige voorzitter van de raad van commissarissen van Beth Joles kan de IOH teren op een zeer ervaren bestuurder. Natanja Slager zal Beth Juliana in de commissie vertegenwoordigen. Natanja was tot kort geleden lid van het hoofdbestuur van de IOH en is afgetreden om zich voor het bestuur van Beth Juliana in te zetten. Haar betrokkenheid bij de Nederlandse gemeenschap in Israël en haar daadkracht komen goed van pas. Wij wensen Yossi en Natanja veel succes in hun nieuwe rol!

Vrijwilligers gezocht

We hebben recent een mail verstuurd waarin staat, dat we sinds de coronaperiode een groot gebrek aan vrijwilligers

DE VERSCHIJNINGSDATA VAN ALEH IN 2021/2

Komende nummers in het jaar 2022	Wanneer is de laatste dag om kopij in te leveren?	Wanneer verschijnt de nieuwe ALEH?
80/3 Rosj Hasjananummer	7 augustus	15 september
80/4 Chanoekanummer	01 november	15 december

hebben. Wij zijn op zoek naar mensen die bereid zijn een aantal uur per week vrijwilligerswerk te doen. Specifiek zouden we heel graag hulp hebben van iemand die contact kan onderhouden met onze leden in Tel Aviv en omstreken en ook hulp kan verlenen bij het organiseren van activiteiten voor deze regio. Verder zoeken we mensen die kunnen helpen bij het onderhouden van (telefonische) contacten met onze leden op hogere leeftijd in het hele land. Ook kunnen we nieuwe bestuursleden voor de afdelingen van de IOH gebruiken. Er is hier al heel goed op gereageerd door een tiental mensen. Hartelijk dank hiervoor en de IOH zal binnenkort contact opnemen. Maar ook via deze weg, nogmaals de oproep. Wil je je inzetten laat het ons vooral weten en neem contact op met Chris van het kantoor!

AV en nieuw HB

Op 3 augustus zullen we Algemene Vergadering houden. Helaas toch weer per Zoom gezien de recente coronagolf. We willen het zekere voor het onzekere nemen en gezondheid staat boven alles. Bijkomend voordeel is natuurlijk wel dat men van huis uit of zelfs vanuit het vakantieoord mee kan vergaderen. De komende jaren gaan we dit hopelijk weer paniem el paniem doen, maar wat ons betreft zou het mooi zijn dit daarnaast tevens per zoom weer te blijven geven voor diegenen die niet in staat zullen zijn naar de vergadering toe te komen.

Ik ben blij u te melden dat we in totaal drie nieuwe bestuurders bereid hebben gevonden zich kandidaat te stellen voor het hoofdbestuur. James Loewenstein was al jarenlang lid van het afdelingsbestuur van Jeruzalem en is daarmee geen onbekende. Heel fijn dat hij bereid is zich ook landelijk in te zetten! Shraga Evers is de beoogde nieuwe penningmeester. Als hij verkozen wordt zal de IOH daarmee een nog jongere penningmeester krijgen, in zijn begin dertiger jaren. Belangrijk dat de jongeren onderdeel blijven vormen van het hoofdbestuur om ook als klankbord namens de jongeren te dienen maar ook om aansluiting te blijven vinden met de jongere oliem en leden van onze vereniging. Robert Barzelay, onder andere bekend van het uitgeven van het boek Klompen en Kamelen waar dertig auteurs aan hebben deelgenomen, waaronder ondergetekende, biedt zijn ruime ervaring in de zakenwereld en marketing aan. Marion Levkovits is bereid zich de komende periode als voorzitter van de vereniging in te zetten. Marion was al vice-voorzitter van de IOH en afgevaardigde en voorzitter van de meest

actieve snief, te weten Jeruzalem. Ook met het oog op het feit dat er relatief veel nieuwe bestuurders worden verkozen in het hoofdbestuur is het heel fijn dat Marion dit zal oppakken.

Ik wens het nieuwe bestuur heel veel succes en wijsheid toe met de mooie uitdagingen die in het verschiet liggen!

Hoe staan we ervoor?

Op financieel vlak kan ik vermelden dat het vermogen van de IOH bijna nagenoeg op hetzelfde punt staat als de eindbalans van 2018 toen ik voor het eerst werd verkozen als voorzitter. Eind 2018 telde de balans ruim drie en een half miljoen sjekel, en de jaarbalans op 31 december 2021 geeft 30.000 NIS meer vermogen aan. Het lijkt wel of de tijd heeft stilgestaan. Toch is er een hoop gebeurd de afgelopen jaren. Aan de ene kant konden we bogen op subsidies van buitenaf en aan de andere kant hebben we de nodige bezuinigingen doorgevoerd om ons voortbestaan te vergewissen. Ik heb groen licht gegeven voor de verhuizing van Sderot Yehudit in Tel Aviv naar een kantoorkamer nabij de Bar Ilan-universiteit. Alleen Chris is gebleven om ons kantoor te runnen en verder hebben we ook op overige onkosten bespaard zoals bv juridische kosten die voorheen in de tienduizenden sjekels zijn opgelopen. We zullen in de toekomst nog meer bezuinigingen door moeten voeren om ervoor te zorgen dat inkomsten en uitgaven min of meer gelijk zullen zijn. Dit hoeft en zal niet ten koste gaan van de activiteiten. Het nieuwe bestuur zal hier mee aan de slag gaan en uiteraard u op de hoogte blijven houden.

Woorden van dank

Tot slot nog enige woorden van dank. Toen ik vier jaar geleden werd benoemd kon ik niet vermoeden hoe veelzijdig de voorzittersfunctie is gebleken en hoe bij tijd en wijlen uitdagend. Maar ik heb mij met plezier ingezet en ben dankbaar voor de inzet van mijn medebestuurders, de Aleh-redactie, alle andere vrijwilligers, en niet in de laatste plaats de leden die onze vereniging zo mooi en uniek maken. Zoals ik eerder schreef ik zal mijn steentje ook in de toekomst blijven bijdragen.

Schroom niet met mij contact op te nemen als ik ergens mee kan helpen. Een gezonde zomer gewenst en heel veel naches!

Gideon van der Sluis,

Voorzitter@ioh.co.il

TACHTIGSTE JAARGANG

Een opmerkelijke lezer vroeg zich af hoe het kon dat de ALEH zich nu al in de tachtigste jaargang bevindt, terwijl de Irigoien Olei Holland pas in 2023 die ronde verjaardag bereikt. De redactie geeft er graag antwoord op: het blad bestond al voor de officiële oprichting van de IOH op 29 april 1943.

Op die datum werd definitief in een Algemene Vergadering besloten het door Leib en Mirjam de Leeuw-Gerzon reeds enige jaren geleide 'Adviesbureau' om te zetten in een geregistreerde organisatie. Het Adviesbureau had al een Mededelingenblad en dat ging verder als Mededelingenblad van de Irigoien Olei Holland. Zo ging het blad dus vooraf aan de oprichting van de IOH. De naam van het blad bleef zevenentwintig jaar dezelfde: 'Mededelingen', in het Ivviet ידועות. De volgende vraag is dan natuurlijk, hoe en wanneer en waarom dat is veranderd in 'ALEH'.

We vroegen dat aan een lid van vele jaren, Yossi Dotan, omdat een van ons zich meende te herinneren dat hij degene was die de naam ALEH voor het blad had bedacht. Er was zelfs een soort prijsvraag uitgeschreven om daartoe te komen. Dotan had er echter geen herinnering aan maar schreef wel meteen terug dat de letters van Aleh nl. ע.ל.ה. staan voor עלון לעולי הולנד. (Alon Le'olei Holland).

Enig zoeken in oude jaargangen leverde op dat in mei 1969 de redactie besloot een andere naam te zoeken. Men verzocht de leden "het kind bij de naam te noemen". Immers de naam 'Mededelingen' was vele jaren geleden juist geweest, toen de krant nog geen krant was, maar een gestencilde uitgave, hoofdzakelijk gevuld met mededelingen van het hoofdbestuur en de afdelingen van de IOH. Sinds die gestencilde vellen papier waren omgevormd tot "een soort krant" met serieuze artikelen en uiteenzettingen, was er nooit een passende naam voor gevonden. Mogelijk was dat te wijten aan de bescheidenheid van de redactie, maar nu moest het kind dan toch echt een naam krijgen. De lezer die een geschikte naam bedacht, zou na goedkeuring door redactie en hoofdbestuur, als beloning een boekwerk naar eigen keuze ontvangen ter waarde van 25 Israëlische ponden. Deze "enige in Israel verschijnende periodiek in de Nederlandse taal" zou vier tot zes maal per jaar verschijnen in een oplage van ca. 1000 exemplaren.

In januari 1970 verscheen het blad voor het eerst als ALEH. Op de eerste bladzijde stond de aanhef "Koppig Nieuws" met daaronder de volgende tekst:

Zoals de lezers zien, heeft ons lijfblad niet alleen een nieuwe naam, doch ook een nieuwe kop gekregen. Het ontwerp voor deze, naar de mening van de Redactie zeer geslaagde kop werd vervaardigd door de Heer Joseph Dotan (Jeruzalem).

Naast een persoonlijk schrijven heeft de Redactie het genoegen, ook "מעל דפי עליה" de Heer Dothan – uiteraard mede namens alle lezers – hartelijk dank te zeggen voor de מחשבה en de uitwerking, waarvan de lezers het resultaat dus

met ingang van dit nummer in hun brievenbus vinden.

Wij wensen de Heer Dothan steeds רבה הצלחה en hopen dat hij ons blad ook in de toekomst met zijn oorspronkelijke ideeën zal verrijken.

Zo zien we maar weer: waar het geheugen ons in de steek laat spreekt de in ALEH afgedrukte tekst boekdelen.

Wij wensen u allen een fijne en gezonde zomer toe!

De redactie

UIT KANTOOR GEKLAPT

In de Hoofdbestuursvergadering van 12 mei werd besloten, de geplande Algemene Ledenvergadering over kalenderjaar 2021 te verschuiven naar augustus. Tijdens deze AV zal een nieuw Hoofdbestuur worden gekozen. Reden voor dit uitstel was, dat onze huidige bestuurders nog hard bezig waren om nieuwe mensen te vinden, die onze vereniging in tenminste de volgende twee jaar zullen besturen. Het is vrijwilligerswerk; we hopen uit onze achterban voldoende mensen te vinden voor deze tijd en aandacht vergende posities.

Behalve voor het Hoofdbestuur, zijn we ook op zoek naar leden, die zich via de afdelingen in willen zetten voor medeleden. Heeft u ideeën voor activiteiten, lezingen of geschikte dag-uitstapjes? Kunt u telefonisch contact onderhouden met medeleden in de periferie, of degenen, die niet voldoende mobiel zijn om naar bijeenkomsten te komen?

De meeste afdelingen houden het hoofd boven water, maar zoeken wel versterking. En wie wil helpen om bijeenkomsten voor de vele leden in de afdeling Tel Aviv te organiseren? Deze afdeling omvat ook Ashkelon, Ashdod, Rehovot, Rishon Lezion, Yavne, Rosh Ha'ayin en alles wat daar tussen zit. Waar in deze grote regio vinden we een geschikte en centrale plaats waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten? Kortom, er is veel werk te doen bij de IOH. Wie wil helpen verzoeken we zo snel mogelijk contact op te nemen met de afdelingen of het kantoor. Onze vrijwilligers worden zeer gewaardeerd!

Met beste groet,

Chris Bonfeel

For rent in Netanya!

Available during Maccabi games till August 12. Also in September (see below). New, fully furnished, very spacious 4-person apartment. Large terrace 13th floor with fantastic view over the surroundings and sea view. Large living room. Two bedrooms, two bathrooms, WIFI, TV, airconditioning. Including indoor garage with parking, all facilities incl washing machine, Shabbat lift. Direct bus to the train station. Egged busstation and sherut on walking distance.

Available June 12- August 12; September.
info@verhuurandstadappartementen.nl of 0626018916

Fred de Leeuw 052-7873399

INI'S GEDICHT

door Ini Lederer

Voor ik over deze week zal gaan vertellen
Moet ik eerst een grof verzuim herstellen
Goed dat mijn hond Sally niet kan lezen
Anders zou ze woedend op me wezen
En zou ze denken: mens koest,
Hou eens op met al dat gehoest.
Mijn excuus voor de omissie: ik was ziek
Van de politiek maar ook werkelijk fysiek
Ik bracht uit Nederland niet alleen gember en drop
Maar liep er ook corona op.
Misschien uit Enkhuizen bij Albert Heijn
Maar het kan ook van ergens anders zijn.
Helaas ben ik nog niet helemaal uit de brand
Maar gelukkig wel aan de beterende hand
Ik ben alleen zo vreselijk moe
Kom letterlijk aan niets meer toe
Het liefst zou ik de deken over mijn hoofd willen trekken
En slapen tot iemand me over een week weer komt wekken.
Tijdens mijn reis had Sally niets te klagen
Ze kon om geen betere verzorging vragen
Ze heeft zelfs een douche gekregen
En kan er nu weer even tegen
Ik wil hier niet hun namen publiceren
Uit angst dat half Haifa hen zal exploiteren
Het zijn overburen en een soort vrienden
Met wie ik het heel goed kan vinden
Hun eigen hond is voor twee jaar gestorven
En ze hebben geen andere verworven
Maar enkele dagen of weken als logee
Vinden ze blijkbaar wel een aardige corvee
Zodat ik hun initiatief alleen toe kan juichen
En hun nogmaals mijn dank wil betuigen
En nu van mijn persoonlijke drama
Naar het politieke panorama:
Men is tot overeenstemming gekomen
En ze hebben het volgende besluit genomen
De Knesset zal dinsdag om middernacht worden ontbonden
En een datum voor de verkiezingen worden gevonden
Terwijl de oppositie nog met alle macht probeert

Of er een andere regering kan worden
geformeerd
Tenslotte werd alles weer een dag verschoven
Soms gaat het heus mijn verstand te boven
Yair Lapid is nu premier van Israel
Voor vier maanden en we wensen hem wel
Daarna zullen we naar de stembus gaan
Wat doen ze het arme publiek weer aan
Maar hierover zeker meer
De volgende keer
Intussen: blijven jullie me gezond
Wensen als steeds Ini en haar hond!

THUISSKOMST

Frenk van der Linden en Piet de Blaaw zijn ervaren journalisten, die reeds vele tv-producties maakten (o.a. voor KRO-NCRV). Zij zoeken contact met Nederlandse Joden in Israël om een documentaire te kunnen maken over de thuiskomst in Nederland van terugkerende en opduikende Joden na de Tweede Wereldoorlog. Zij werken in goede relatie met het Joods Cultureel Kwartier en Herinneringscentrum Westerbork en zijn naar de Aleh verwezen door Ruben Vis van het NIK. Iedereen die over dit onderwerp iets kan en wil vertellen uit eigen ervaring of overlevering in de familie is uitgenodigd contact met hen op te nemen: lind0492@planet.nl

PERSONALIA

Overleden

Dhr. Arje Cohen, Haifa
Dhr. Uriel Cohn, Jeruzalem
Dhr. Abraham Gealel, Ramat Gan
Reina Horsandi-Lureman, Givataim
Mw. Betty (Bella) Kluska - de Leon, Herzliya
Mw. Lea Shulamit Krasniker-Schuster, Jeruzalem
Mw. Elishewa Mandel-Stern, Amiad
Dhr. Alexander (Lex) Nathans, Matzuba
Mw. Cathrien Polak-van der Heyden, Herzliya
Mw. Esther Reiss-Mossel,
Jeruzalem
Mw. Martha Sagi, Ramat
Hasharon

יהי זכרם ברוך

Geboren

Kleindochter voor Betty Kazin
Achterkleinzoon voor Ini Lederer
Achterkleindochter voor Ziporah en Zwi de Leeuw
Een achterkleinzoon voor Barend en Froukje Noot
Tweeling-zoons voor Myriam en Gideon van der Sluis
מזל טוב והרבה נחת!

DOCOSTORY LTD

Uw verhaal is een BOEK WAARD

Wij zijn gespecialiseerd in het **documenteren** en **schrijven** van **biografieën**, **in het Ivrit**, Nederlands en Engels. Laat uw levensverhaal vereeuwigen door een professioneel team.

Miriam Dubi Gazan, geschiedschrijver

TEL: 972-9-741 94 71 • FAX: 972-9-746 48 67

MOBIEL: 054-740068

miriamdubi@bezeqint.net • www.docostory.com

JERUZALEM ► HUISHOUDELIJKE VERGADERING

De elfde mei hielden we in Café Picolino een Huishoudelijke vergadering (HHV). Afdelingsvoorzitter Marion Levkovits opende de bijeenkomst en vervolgens benoemden de aanwezigen Ephraim Eisenmann als dagvoorzitter. Hij stelde vast dat er zeventien stemgerechtigde leden aanwezig waren.

Daarna behandelden we de jaarstukken, die altijd bestaan uit een verslag van activiteiten van het afgelopen jaar en een financieel verslag van de penningmeester. Het activiteitenverslag staat hieronder apart weergegeven.

Voordat we overgaan naar de bestuursverkiezingen, is dit ook de plaats om te herdenken, dat een jaar geleden (15 juni 2021) ons trouwe bestuurslid Hanna Friedman is overleden. Wij missen haar en gedenken haar samen met haar vrienden en familie. יהי זכרה ברוך

Omdat de bestuursleden bij de vorige HHV voor twee jaar waren gekozen en geen van hen voortijdig aftrad, bleven de onderstaande personen in het bestuur. Hun onderlinge taken zullen ze in de eerste bestuursvergadering verdelen.

Dina Goldschmidt

Marion Levkovits

James Loewenstein

Eliahoe Philipson

Simone Wenger – penningmeester

Activiteitenverslag Jeruzalem. 2021

In tegenstelling tot 2020, waarin wij vanwege Covid 19 de meeste activiteiten per zoom deden, konden we in de tweede helft van 2021 weer van alles samen organiseren en onze leden waren blij elkaar weer 'in het echt' te zien en spreken. Zo organiseerden we eind augustus een uitstapje naar Iza Paziza, een geitenzuivelbedrijf, waar wij een

interessante rondleiding kregen met daarna een heerlijke (uiteraard melkkost) maaltijd. Op 1 november maakten we weer een traditionele herfst-tioel; deze keer ging de reis naar Utopia, het mooie natuurpark met bijzondere en zelfs insecten etende planten.

En tenslotte onze Chanoekabijeenkomst begin december, waar het duo Rob Coopman en André Boers een mooie muzikale voordracht gaf.

Eind december (nog net voor de Omicron ons voor enkele maanden kwam plagen) gaf oud-opperrabbin Boosman van de (Nederlandse) krijgsmacht een interessante lezing over zijn ervaringen in zijn functie van vele jaren.

Onze koffiemiddagen vonden weer maandelijks plaats en de Tanach sjoeriem van Chawa Dinner (per zoom) gaan wekelijks verder. Zij hebben een vast publiek en niet alleen in Jeruzalem.

Tussen dit alles was ook het zoomlezingen-team actief (Ini Lederer, Chaya Brasz, James Loewenstein en Marion Levkovits). Zij brachten enkele fantastische lezingen waar mensen uit het hele land (en ook uit Nederland) op af kwamen. De afdeling organiseerde in de periode van Tisha Be'Aw een virtuele tour over de verwoesting van de Tempel. Ook dat was per zoom.

Wij hopen dat 2022 een geslaagd en gezond verenigingsjaar zal worden!

Uw afdelingsbestuur

Foto, Dan Shamir

Op 13 mei hielden we tijdens een bijeenkomst voor de Nederlanders in het zuiden een huishoudelijke vergadering van de IOH-afdeling. Dit gebeurde in Omer en er waren tien leden met stemrecht aanwezig. Zij kwamen soms van verre, zoals uit Eilat, Mitzpe Ramon en Sapir in de Arava, maar ook van dichterbij, Beer Sheva en Omer. Malka Shamir opende de vergadering en David de Leeuw werd met algemene stemmen tot dagvoorzitter benoemd.

Als plezierige herinnering namen we ons Activiteitsverslag 2021 door. Voor Pesach 2021 hadden we een 'hybride' meeting georganiseerd. Het bleek dat

voor een deel van onze leden het meedoen per zoom niet zo eenvoudig is. Voor Rosh Hashana brachten we pakjes rond en reisden daarvoor bijna de hele Negev af. Met dank aan David en Saskia. Van groot belang was steeds het telefonisch contact dat we met de meeste leden hadden. Ons grootste probleem blijft immers de communicatie met diegenen die niet met computers of mobieltjes werken en pas na zo'n tien dagen een bericht per post ontvangen dat er een bijeenkomst is. De post wordt op tijd verstuurd maar we weten allemaal hoe die in ons land werkt!

Ons financieel verslag blijft eenvoudig, want we zijn een kleine afdeling en sturen onze bonnetjes van uitgaven naar het hoofdkantoor, waarmee het contact hierover rimpelloos verloopt.

We kozen een nieuw Afdelingsbestuur en bedankten Rachel Post voor haar bijdrage. Zij stelde zich deze keer niet meer beschikbaar. Gelukkig was Ya'akov Almor bereid om toe te treden en zijn alle andere bestuursleden aangebleven. De samenstelling is als volgt:

Foto, Dan Shamir

Saskia Beeser, voorzitter

David de Leeuw, secretaris

Malka Shamir, afgevaardigde hoofdbestuur en contact

Ya'akov Almor, lid

Dit is door alle aanwezigen goedgekeurd, zodat we verder konden met de trekpleister op ons programma, een lezing met presentatie over een reis naar Tanzania.

Op reis

Prachtige afbeeldingen werden vertoond, terwijl Malka haar belevingen aldus beschreef:

Zo maar in midden maart bevond ik mezelf op een rechtstreekse vlucht naar Tanzania. Vanaf dat moment reden we van het ene nationale park naar het andere. We zagen dieren die ik alleen uit Artis kende. Deze hele streek noemen wij 'de derde wereld' maar ik kan alleen zeggen dat het overal brandschoon was met grote borden waarop stond: "Trash in – Trash Out!" Op de allerlaatste dag tijdens

Masai in Tanzania

De HHB in Omer

de vlucht in een piepklein vliegtuig van Serengeti National Park naar Kilimanjaro Airport, kwam ik Miriam tegen, een lid van onze Irgoen Olei Holland en dat was toch echt heel bijzonder.

Tijdens de hele bijeenkomst was er genoeg koffie, thee en gebak. Bovendien hebben we ook nog samen genoten van een lichte lunch. Ya'akov Almor had boeken en tijdschriften meegebracht, die belangstellende deelnemers mee konden nemen. Wat een goed idee om overtollig leesmateriaal niet weg te gooien maar mee te brengen voor anderen. We hopen hier een traditie van te maken!

Diverse verslaggevers

NETANYA/SHARON ► DE DRAAD OPGEPAKT

Sinds de coronapandemie sterk teruggedrongen lijkt te zijn, heeft de afdeling de draad van regelmatige bijeenkomsten weer helemaal opgepakt. Op 21 maart speelde Bart Berman na het gezamenlijke ontbijt, altijd het startpunt van de afdelingsbijeenkomsten in hotel Mitzpe Yam, een Spaans programma. Op het repertoire stonden werken van Albeniz, Granados, Turina en de overbekende De Falla. Er werd volop van genoten. Op 4 april – tussen de Pesach-schoonmaak door – was het de beurt aan Barend Elburg die sprak over bekende en minder bekende wetenswaardigheden over de Haggada. Een boeiende lezing die nog veel langer had kunnen duren als de onverbiddelijke klok er geen eind aan had gemaakt.

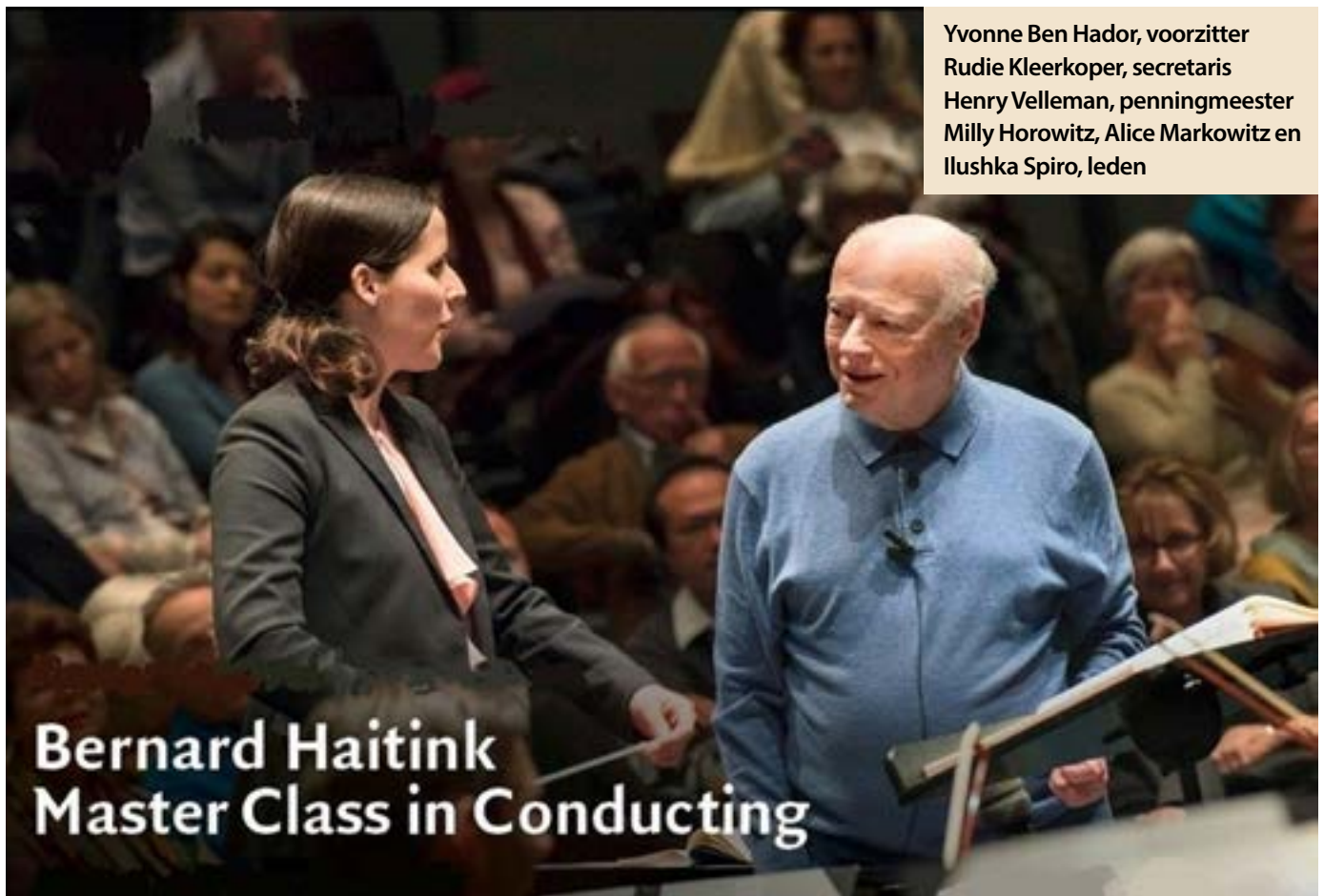
Minstens zo interessant, maar dan op een andere manier was wat Max van Dam op 25 april wist te vertellen over de ruim duizendjarige geschiedenis van de Joden in Oekraïne. Het land dat nu zo zwaar te lijden heeft onder de Russische expansiedrift. De negende mei vond de ledenvergadering plaats, waarbij het hele bestuur met als voorzitter Yvonne Ben Hador onder dankzegging werd herkozen door alle

aanwezigen. Op die ochtend werden we getraceerd op een interessante lezing van André Boers, met bijpassende beelden en muziek via een beeld- en geluidspresentatie door Rob Coopman. Onderwerp was niemand minder dan onlangs overleden dirigent Bernard Haitink. Hij was niet alleen topdirigent; via zijn moeder was hij ook nog eens Joods, wat minder bekend is. Mede omdat hij er helemaal niets mee had.

De Nederlandse ambassade kwam op bezoek op 23 mei. Consul Wilma Blok, tevens hoofd van de afdeling Verzetsdeelnemers en Oorlogsgetroffenen plus Sarah Navon-Hage, dossierbehandelaar, beantwoordde vragen van aanwezigen. Er konden ook persoonlijke vragen worden gesteld na afloop aan een apart tafeltje. Een heel nuttige bijeenkomst. Vlak voor sluiting van deze Aleh vond nog een contactochtend plaats op 13 juni; afdelingsbestuurslid Henry Velleman liet ons op hoogst interessante manier meegenieten van zijn pas gemaakte reis door Egypte.

Harry Polak

Yvonne Ben Hador, voorzitter
Rudie Kleerkoper, secretaris
Henry Velleman, penningmeester
Milly Horowitz, Alice Markowitz en
Ilushka Spiro, leden

HAIFA EN HET NOORDEN ► EINDELIJK WEER BIJ ELKAAR

Eindelijk lijkt het erop dat de tijd is aangebroken waarin we weer geregelde, gewone bijeenkomsten kunnen houden, met of zonder mondkapjes. Zo hadden we op 28 maart een contactochtend met aardige voordracht door de gids Rafi Shibolet (Schijveschuuder) over 'Het belang van de Carmel in de Tanach, het Nieuwe Testament en het heden'. Rafi sprak vlot en de ongeveer vijftientig toehoorders luisterden vol interesse.

Op 25 april hadden we opnieuw een contactochtend met eerst onze jaarlijkse Huishoudelijke Vergadering die we in recordtempo afhandelden. Beth Joles had ons namelijk gewaarschuwd dat we om half twaalf de zaal uit moesten, aangezien ze die voor iets anders nodig hadden. Hierdoor hadden we helaas niet genoeg tijd beschikbaar om een aantal leden die ons ontvielen in 2021 en begin dit jaar – zoals Gila Kidar, Rina en Nathan Barzilai en Judith Millul – naar behoren te herdenken.

Het gehele zittende bestuur had zich herkiesbaar gesteld en ofschoon een beetje jonger bloed zeer gewenst zou zijn, had zich helaas niemand anders kandidaat gesteld. Dus werd het aftredende bestuur unaniem herkozen en in de na afloop van de contactochtend gehouden

afdelingsbestuursvergadering werden de taken verdeeld zoals voorheen:

Helen Raz, voorzitter;

Hans Hartog, penningmeester;

Jochanan Hartog en **André Boers**, leden;

Ini Lederer, secretaris en afgevaardigde naar het HB met **Janny Rami**, bestuurslid en plaatsvervangend afgevaardigde naar het HB.

Nadat we snel de HV achter de rug hadden kwam de eigenlijke contactochtend met de voordracht van ons lid prof. Uri Kupferschmidt getiteld: 'Historicus, detective en vraagbaak: de Joodse families Orosdi en Back en hun warenhuizen in het Midden Oosten'. Uri was als altijd heel interessant maar ik was blij dat ik eraan gedacht had mijn rijbril uit de auto mee naar binnen te nemen; ik ben een beetje bang dat niet iedereen de vele interessante foto's goed heeft kunnen zien.

Intussen wordt er hard gewerkt aan plannen voor de rest van het verenigingsjaar waarover t.z.t. meer.

Ini Lederer

Na een lange coronapauze konden ook deelnemers aan Jong Beleggen Centrum elkaar weer ontmoeten. Dit keer in de buitenlucht, in het mooie park Sipur in Herzlia op 31 mei. Niet alleen de plaats maar ook de tijd van de bijeenkomst was nieuw voor onze groep: niet 's avonds maar in de ochtenduren, voor de meesten van ons een welkome verandering. Onder het genot van een hapje en een drankje konden we gezellig bijpraten en genieten van het groen om ons heen. Het was fijn elkaar weer te zien en we hopen nu weer regelmatig de Jong Beleggen-bijeenkomsten te kunnen houden. *Erna Verberne*

BETH JULIANA ► HET JAAR IS ROND

בית יוליאנה
Beth Juliana

En elk jaar zijn er dezelfde chagiem en dezelfde tradities die we in Beth Juliana graag in ere houden. Toch is het altijd een uitdaging om het iedere keer een beetje anders te doen, zodat niet ieder jaar precies hetzelfde zal zijn. Immers, verandering van spijs doet eten.

Het beste voorbeeld hiervan was het Poeriemfeest. Nu moet ik eerlijk toegeven dat deze feesten de afgelopen twee jaar in de schaduw van de corona werden georganiseerd en dat bracht ook de nodige belemmeringen met zich mee. Ondanks dat kijken we

terug op twee geweldige feesten. Dit jaar echter... dit jaar was het helemaal een succes! Ilana Manzur (onze culturele coördinator) heeft het voor elkaar gekregen er weer een fantastisch evenement van te maken. Een live band met een veelzijdig repertoire zorgde voor de muziek; een groepje 'Bollywood' dansers (Indische dansen) lieten hun talent zien. De staf heeft zich behoorlijk uitgeleefd om een zo mooi mogelijk Poeriemkostuum te maken en net als elk jaar hoorden we bewoners tegen elkaar fluisteren: "Wie is dat? Herken je haar"? Wij nemen het verkleeden heel erg serieus en genieten van de reacties. Onze bewoners vinden het ook wel wat en zo zien we elk jaar weer bewoners met creatieve ideeën en met een goed gevoel voor humor.

Na Poeriem konden we een klein beetje op adem komen, dat wil zeggen... de bewoners, want Tatiana (hoofd huishoudelijke dienst) en haar team zijn dan al druk bezig met de Pesach-schoonmaak. We zien dat Tatiana overall in huis bezig is en ik vraag me af of ze wel eens zit!

Pesach is niet alleen de schoonmaak uiteraard, maar ook de planning, de inkopen en de keuken kasheren voor Pesach. We bespreken met Haviv (onze chef en hoofd van de keuken) het menu en onze inkoopster Daphna doet de bestellingen. Mijn taak is om de Seideravond te organiseren. Ik hoef dus niet te koken en schoon te maken maar zorg ervoor dat iedereen een gezellig plekje heeft aan de seidertafel (eventueel met zijn gasten). Elk jaar is het een puzzel en gelukkig houd ik wel van puzzelen. Uit de reacties van onze bewoners weten we dat het zeer geslaagd was en uiteraard moet ik hier dan ook alle lof geven aan Avraham Roos en zijn familie. Hij leidt al vele jaren de seider in Beth Juliana en mag dat hopelijk nog vele jaren in goede gezondheid blijven doen!

Meteen na Pesach was het al Jom Hashoah, Yom Hazikaron en Yom Ha'atzmaut. Ook dit jaar waren de ceremonies op deze dagen mooi en zelfs ontroerend. Het zijn bijzondere dagen en er wordt dan ook veel betekenis aan gegeven in Beth Juliana.

Met het beter worden van het weer was het ook weer tijd om eens lekker op pad te gaan. Zo gingen we 12 mei met 32 bewoners, 2 vrijwilligsters, 4 stafleden en onze vaste reisleidster Asnat Cohen richting Caesarea. Onze eerste stop was in kibboets Sdot Yam, die echt tegen Caesarea aan ligt, om daar Beit Hannah Senesz te bezoeken. Er werd ons daar verteld over het helaas veel te korte leven van de dichteres en heldin, die in deze kibboets gewoond heeft. We kregen een korte film te zien over haar leven en daarna mochten we een buitengewoon mooie tentoonstelling zien over haar.

Vervolgens gingen we naar de oude haven van Caesarea. Na een heerlijke lunch in het Tsalbanim restaurant togen we naar het bezoekerscentrum om daar een film en een stukje museum te bekijken over Herodes de Grote en het opbouwen van de haven en de hoofdstad van het Romeinse Judea. Om 15:30 waren we voldaan en moe en klaar voor de terugweg naar Beth Juliana, waar we om 16:00 uur arriveerden, precies op tijd voor de koffie!

Begin dit jaar is er in Beth Juliana een kwaliteitsonderzoek gedaan en is er onder andere gekeken naar de tevredenheid van de bewoners. Dit werd gedaan door de firma Goldfactor. Zij geven de huizen die aan een hoge kwaliteit voldoen een kwalificatie en ook Beth Juliana behoort tot deze groep! Vanzelfsprekend leren we ook van de uitslagen

van dit onderzoek en is het een goede manier om te zien waar we kunnen verbeteren. Ten slotte gaat het om de levenskwaliteit van onze bewoners.

De verbouwing van de nieuwe grote flat (83m²) is nu bijna klaar en u bent uitgenodigd om te komen kijken! We hebben de afgelopen maanden weer vele gasten mogen ontvangen en daaruit komen toekomstige bewoners voort. Mocht u interesse hebben om Beth Juliana een paar dagen mee te maken (de sfeer te voelen, het eten te proeven en de lezingen bij te wonen) dan bent u van harte welkom en kunt u contact opnemen met Eliane (secretaresse) via het telefoonnummer 09-9704737 (of mail: eliane@bjh.co.il)

Ita Vos

Jad Davids יד דוידס
The Joseph Zvi Davids Welfare Fund Ltd.

JAD DAVIDS

Doordat de beperkingen voor de corona werden versoepeld waren wij sinds heel veel vergaderingen per zoom, eindelijk weer in staat elkaar te ontmoeten en te vergaderen, zoals wij in het verleden gewend waren : eens in de maand in Beth Juliana.

Wij zijn nog druk bezig om onze website te moderniseren en aan te passen. Neemt u eens een kijkje, of maak iemand erop attent, die misschien onze steun heel goed kan gebruiken. www.jad-davids.com.

Wij wensen u een rustige, gezonde en niet te warme zomer toe en hopen, dat u ook in de komende maanden Jad Davids niet zult vergeten.

Blijf gezond!

Bestuur Jad Davids

Voor oorkonden van Jad Davids kunt u zich wenden tot: 054-4333105, Bij geen gehoor graag een bericht achterlaten.

Bankrekening Jad Davids: 215200/95, Bank Leumi Ra'anana, snief 942, graag met vermelding van naam en adres (voor de kwitantie).

UW GELD DIENT EEN GOED DOEL!!!!

Voor speciale gelegenheden

Oorkondes	vanaf	100 NIS
Zilveren	vanaf	500 NIS
Gouden	vanaf	1000 NIS

ELKE WOENSDAGOCHTEND IN BETH JULIANA

Een grote collectie artikelen, zoals sieraden, cadeautjes voor de kleinkinderen enz.
Aantrekkelijke prijzen te kust en te keur.

De opbrengst gaat naar Jad Davids. Vele kleintjes maken één grote..... en u verblijdt de ontvanger.

SPOREN VAN NEDERLANDSE SPORTERS, SCHIPPERS, ONDERNEMERS EN MUSICI OP HET YARKON-SCHIEREILAND

door Naftaly Godesh Tal'or

Waar de 28 km lange Yarkon-rivier de zee binnenstroomt, is bij zijn laatste bocht iets te zien, dat bij de meeste riviertjes langs de kust ontstaat door het schuiven van zeezand van de Nijl naar het noorden, nl. een schiereiland, in dit geval 220 dunam (22 hectare) groot. Het grenst aan de zee in het westen en aan de Yarkon in het noorden en oosten; de zuidgrens ligt, waar Dizengoffstraat de Hata'aruhastraat (verlengde van Rokach Boulevard) ontmoet.

Tegenover de noordelijke kust zijn historische plaatsen te vinden: Tel Kudadi, met bijna drieduizend jaar oude restanten van een Assyrisch fort, dat tevoorschijn komt wanneer in 1934 de fundamente van een vuurtoren worden aangelegd; vlak naast deze opgravingen staat een monument, dat één van de drie oversteekplaatsen van het Britse offensief tegen de Turken aangeeft (1917).

Tot het begin van de jaren dertig van de twintigste eeuw ligt het schiereiland verlaten en verwaarloosd en dient eeuwenlang voornamelijk als transportverbinding langs de kust, voor de vele karavanen van kamelen.

Wanneer in 1929 Joseph Yekutieli de Maccabiah spelen in het leven roept, met als voorbeeld de Olympiade, wordt op 28 maart 1932 het eerste bouwwerk op het schiereiland ingewijd in de vorm van het Maccabiah stadion. Voor de opening van de eerste Maccabiade wordt alles binnen tien dagen aangelegd, tegen de astronomische kosten van 3,000 Lira. Maar opdat er een duidelijk verschil zou bestaan tussen de Hellenistische en Joodse spelen, werd bepaald dat de Maccabiade elke drie jaar, i.p.v. elke vier jaar, zal plaatsvinden.

Nog is de Maccabiade niet voorbij of een nieuwe gebeurtenis vindt plaats op het schiereiland: de Levant Fair oftewel Yarid Hamizrach oftewel de 'Eerste jaarbeurs voor het Naburige (=Nabije) Oosten'. In verschillende gebouwen, tot vandaag herkenbaar, zijn de paviljoens te vinden van o.m. Egypte, Libanon, België, Italië en Frankrijk. Tussen 7 en 30 april 1932, onder het embleem van de 'gevleugelde kameel', ontvangt Palestina met 200,000 Joodse inwoners, inclusief de stad Tel Aviv van 50,000 inwoners, bijna 800,000 expositie-bezoekers. Onder hen ook Nederlandse bezoekers en zakenmensen, die de K.L.M. lijn tussen Amsterdam en Nederlandsch-Indië kiezen, om in Gaza uit te stappen.

Voor de tweede Maccabiade in 1935 worden verschillende sportfaciliteiten opgericht en wordt het stadion vergroot, naar ontwerp van de Hagenaar ir. M.C.E. Pataky (hij had ook het Palestina-paviljoen voor de expositie ontworpen), die later dat jaar naar Palestina verhuist. Aan deze Maccabiade neemt ook voor de eerste keer een Nederlandse delegatie deel.

De sporters vertrekken op 21 maart 1935 om 06:35 van de Rotterdamse haven naar Palestina. Twaalf dagen later, na een lange parade van alle deelnemers uit 28 landen (incl. Marokko, Libië en Syrië) door de straten van Tel Aviv, komt de stoet aan in het Maccabiah-stadion.

Achter de rood-wit-blauwe vlag lopen de vijfkampster Rosa Rosenberg en de zevenkampster Ruth Wolffs, samen met de bokkers Ben Brill, Appie (Abraham) de Vries, Nathie (Nathan) Cohen, Japie (Jacob) de Casseres en de bokstrainer Joop (Joël) Cosman.

Bijna een maand later komt de vertegenwoordiging terug in Nederland, inclusief de gouden medailisten Ben Brill en Appie de Vries, maar Ruth Wolffs maakt Alia en blijft met haar medailles en kersverse echtgenoot in Palestina.

De onrust in Palestina loopt op in de jaren dertig, tot aan de 'grote Arabische opstand' in 1936 en op 19 april dat jaar wordt de staking in de haven van Jaffa uitgeroepen. Opdat de snel groeiende citrusexport, de belangrijkste economische steunpilaar van de Jisjoev (de totale, georganiseerde Joodse gemeenschap in het Brits mandaatgebied Palestina), geen schade zal oplopen, wordt het initiatief genomen om een nieuwe haven in Tel Aviv aan te leggen. De gekozen plek is ten zuiden van de Yarkon-monding, ten zuidwesten van het stadion en ten westen van de expo-paviljoens. De uitverkorene om het project waar te maken, wordt de in Utrecht geboren bankier Eliëzer Hoofiën, die reeds sinds 1912 in Palestina woont en als directeur van de Anglo-Palestine Bank (later Bank Leumi) al veel ervaring heeft met de opbouw van de zionistische economie.

Terwijl de haven van Tel Aviv nog in volle aanbouw is en om de staking en rellen in Jaffa te 'omzeilen', vaart een eerste stoomschip de jonge haven binnen. Het is de Nederlandse s.s. Grootekerk, van de 'Hollandsche Oost-Azië lijn', die binnen enkele dagen wordt volgeladen met kratten versgeplukte grapefruits. Twee weken later ligt deze oogst op de markten van Londen en Amsterdam te koop.

Enkele maanden na de opening, wordt op 1 juni 1938 de ex-Haarlemmer Siegfried van Vriesland aangewezen als directeur van de nieuwe haven. Van Vriesland was in juni 1919 op Alia gekomen en als penningmeester van de Zionistische Executive was hij o.m. een van de grondleggers van de Dode Zee-industrieën. Hij diende sinds 1927 als de Nederlandse consul in Palestina. De nieuwe baan ruikt naar nepotisme, want zijn vrouw Jeanette, was Eliëzer Hoofiëns zuster. De grote problemen van de nieuwe haven en mogelijk ook de stress van de algehele toestand in het

mandaatgebied, brachten hem binnen anderhalf jaar tot een tragisch einde; hij pleegde zelfmoord.

Sinds het begin van de jaren dertig, terwijl de dreiging van het nazisme in Europa de kop opsteekt, reist de oorspronkelijk Poolse violist Bronislaw Huberman tussen de grote steden van het continent en zoekt de beste Joodse musici, om een filharmonisch orkest op te bouwen. Hij voorspelt al vroeg het gevaar voor de Joden in Europa en ziet dag na dag, hoe de voornaamste Joodse orkestspelers door antisemitisme op straat worden gezet. Met veel moeite, inzet en overtuigingskracht vindt hij velen bereid om te verhuizen naar de woestijn in het Midden-Oosten. Zelfs mobiliseert hij Albert Einstein voor inzamelingsacties in New York, om zodoende het project en de orkestleden te financieren. Ook brengt hij het voor elkaar, dat de wereldberoemde dirigent Arturo Toscanini belooft voor de eerste concerten en een daaropvolgende tournee het orkest te leiden.

Het openingsconcert wordt uitgesteld en vindt uiteindelijk eind 1936 plaats. De meest geschikte plek voor het evenement zijn de vervallen paviljoens van de Yarid Hamizrach. Teneinde zoveel mogelijk plaatsen te verzorgen, want heel Tel Aviv wil erbij zijn, worden de de Italiaanse, de Franse en de 'algemene' paviljoens aan elkaar verbonden (de huidige showroom van de 'Semel' keukens). Terwijl het 71-man en vrouw grote orkest al oefent onder het zwaaiend stokje van Toscanini, zijn talloze arbeiders nog ijverig bezig, om – op het juiste ritme – het lekkende dak te repareren.

Op zaterdagavond 26 december 1936, zitten de prominente gasten gereed op de eerste rijen, onder hen Golda Me'ir, Chaim Weizmann, Bronislaw Huberman en de Britse opperbevelhebber van Palestina en Trans-Jordanië Sir Arthur Grenfell Wauchope.

Het 'Palestine Symphony Orchestra' bestaat voor bijna 10 procent uit Nederlands talent:

-De Amsterdamse fluitist Salomon Engelsman, die door Huberman uit de Dresdner Philharmonie wordt gevist en naar Palestina verhuist, samen met vrouw en vijf kinderen. (Zijn oudste zoon Harry zal in WO2 als Palestina-rekruut dienen in de Prinses Irene Brigade);

- De hoboïst en cellist Salomon (Sally) van den Berg van het Residentie Orkest.
- Louis Staal, 1ste klarinet in het Haagsche Symphonie Orkest;
- Jos (Joseph Samson) de Groen, geboren in Den Haag, de 1e fagottist van de Groningse Philharmonie;
- Arie (Aaron) Schuijjer uit Den Haag, vanaf 1910 solocellist bij de opera in Frankfurt am Main;
- Jaap Stotijn, de enige niet-Jood in het hele Palestijnse orkest, die als 1ste hobo speciaal door Huberman wordt aangezocht, als versterking voor een maand.

In de volgende jaren sluiten meerdere Nederlandse musici zich aan bij het orkest, onder hen Louis Salomons en Salomon Poons. Nog steeds in de zaal op het Yarkonschiereiland, totdat het Israëliisch Symphonie Orkest verhuist naar het Charles Bronfman Auditorium, Hubermanstraat 1, Tel Aviv.

Neem de bus tot de Ben Eliëzer-brug of parkeer de auto op de Reading-parkeerplaats vanwaar je over de houten brug de Yarkon oversteeft en kijk naar rechts waar Appie de Vries voor een gouden medaille zijn tegenstander knock-out sloeg. In het volle stadion haalde Rosa Rosenberg nog net de vierde plaats op de 800 m. en verderop, langs de boulevard, stond Hoofiën triomfantelijk op het dek van de Grootkerk naast de kapitein, terwijl het schip wordt vogeladen met grapefruits. Loop met een ijsje van Golda naar 'Semel', waar als je de deur opent, het hele programma van de openingsavond van 85 jaar geleden is te horen.

Dat volledige programma is via deze link in zijn geheel ook thuis te beluisteren:

<https://open.spotify.com/playlist/477x9horCAakHZvQExSDeJ?si=88e40c544bca4833>

BB&L
car rental made personal

FASTEST CAR RENTAL SERVICE ON DUTCH AIRPORTS

- Easy pick-up and return
- No nonsense
- Unlimited mileage
- 100% all inclusive

www.bbcarrental.com

HET LEVEN STREEFT – EEN OUDE WIJK VERDWIJNT

door Channa Kistemaker

In moderne ogen ziet de geschiedenis er soms uit als een log monster, dat pas onlangs met een paar schokken in beweging is gekomen en in minder dan geen tijd een duizelingwekkende vaart heeft ontwikkeld. Natuurlijk is dat een vertekend beeld, met dank aan een door afstand veroorzaakt gezichtsbedrog.

Zodra we de moeite nemen die afstand te verkleinen door in te zoomen op een concrete gebeurtenis uit het verleden, zien we dat vroegere generaties net zo goed als wij leefden in tijden van grote verandering. Graag neem ik u mee naar de opening van het gloednieuwe Gemeentebadhuis op de hoek van de Houtkopersburgwal en de Nieuwe Uilenburgerstraat in Amsterdam, nu bijna een eeuw geleden.

Sinds enige jaren is de sanering van de oude 'Jodenhoek' ter hand genomen. De Batavierstraat met haar vele 'onverklaarbaar bewoonde woningen' bestaat niet meer. Haar bewoners zijn naar de fraaie buurten achter het Oosterpark vertrokken. Toch is het Jonas Daniël Meijerplein nog steeds het kloppend hart van Joods Amsterdam. Opluchting, nieuw elan en heimwee strijden om de voorrang in ieders gemoed. Hoop op verdere emancipatie in Europa en verlangen naar Zion verdelen de harten. Uit het ghetto, maar hoe nu verder?

En dan verrijst opeens een gloednieuw badhuis waar kort geleden nog tien oude krotten stonden. Het zogeheten 'Badhuizenplan' van onze eigen Monne De Miranda, dat in 1920 werd aangenomen, wierp zijn eerste vruchten af. En dan gebeurt er iets bijzonders, iets wat waarschijnlijk nog net wel of al net niet meer vanzelfsprekend was: bij het vaststellen van de openingstijden van het badhuis wordt rekening gehouden met de Sjabbat. Wie daar op bestuurlijk niveau de hand in heeft gehad, heb ik (nog) niet kunnen achterhalen. Misschien is het voldoende erop te wijzen dat we 'minjan hadden' in de gemeenteraad.

Al voor de officiële opening van het nieuwe gebouw gaan drie buurtbewoners met de pet rond om de gemeentebestuurders voor dit invoelende beleid te bedanken. Onder hen valt mij meteen de boekhandelaar/uitgever E. Mozes Azn. op, die door tijdgenoten het vaakst en raakst getypeerd werd als 'energiek'. Een duizendpoot, een commercieel talent, met wat een durf! In mijn ogen is hij vooral iemand die traditionele vroomheid en vooruitstrevendheid in één persoon wist te verenigen. Wie denkt dat het Amsterdamse Jodendom honderd jaar geleden al een aflopende zaak was, zou hij beslist van het tegendeel willen overtuigen.

Op 13 december 1923 wordt het badhuis officieel geopend. Daarbij zijn een dozijn Amsterdamse hoogwaardigheidsbekleders aanwezig. Er wordt gesproken door de burgemeester en twee

opperrabbijnen en natuurlijk door wethouder Salomon Rodrigues De Miranda zelf. Hoewel bekend als een vooruitstrevend man, spreekt hij de wens uit "het heden zoveel mogelijk aan het verleden te verbinden". Daarom, zo zegt hij, "hebben B. en W. besloten, voor dit badhuis de werkweek te laten aanvangen op Zondag en te doen eindigen op Vrijdagavond. Dit badhuis zal dan ook uitsluitend door Joodsch personeel worden bediend." Amsterdam was nog Mokum met een hoofdletter Alef, en heel even leken vooruitgang en traditie elkaar niet in de weg te zitten.

Tenslotte komen de Uilenburgers met hun geschenk. Ook zij doen hun best om verleden, heden en toekomst met elkaar te verbinden: zij bieden de bestuurders der stad twee etsen aan, "voorstellende gezichten uit de Joodsche Wijk", door Sal Meijer (1877-1965). Wanneer ik dat lees, vraag ik me af waar die etsen zijn gebleven. Het badhuis staat er nog, maar heeft een reeks andere bestemmingen gediend. Ik vrees het ergste. Niettemin is het nog mogelijk om door de ogen van Sal Meijer te kijken naar de tijd en de plaats die ook de bovengenoemde etsen moet hebben opgeleverd.

Over de gemengde gevoelens die elke ingrijpende verandering met zich meebrengt – toen en nu – is veel geschreven. Toen het Stedelijk Museum in de zomer van 1916 een tentoonstelling wijdde aan Het Verdwijnend Amsterdamsch Ghetto in Beeld, schreef Jacob Israël de Haan (1881-1924) naar aanleiding daarvan een lang gedicht, waarin hij raakt aan de dilemma's van zijn tijd. Vrijheidsdrang en nostalgie strijden met elkaar, maar geen van beiden zal ooit een klinkende overwinning behalen.

De Wijk, waar ons Volk eeuwen heeft gewoond
Bij smal bestand van dagelijkschen handel,
Maar duldend steeds in wisselenden wandel,
Wordt door de felle sloopers neergeslagen.
Menig moe Man, die schaars zijn Wijk verliet,
Ontruimt zijn steeg, verbitterd van verdriet,
En kind'ren, als een bleek bloeisel verwijnd,
Herbloeien in hun open lichte dagen,
Het Leven streeft: een oude Wijk verdwijnt.
Is het geluk: bevrijding uit verenging?
Is het gevaar: bedreiging met vermenging?
Geluk, gevaar, wij dragen vreugd met zorgen,
Geen peinzende avond, dat ons leed niet heugt,
Maar ook: wij dragen trotsch, elk nieuwe morgen
Wacht ons met werk en in het werken vreugd.

Dit is een citaat; het hele gedicht is te lezen via onderstaande link: https://www.dbnl.org/tekst/bew001191601_01/bew001191601_01_0064.php

CHASSENE EN CHOPPE, CHATOENA EN CHOEPA

Chawa Dinner

Het woord 'chassene' kent men van de uitdrukking 'een afgelopen chassene', ofwel een zaak die niets meer opbrengt, een relatie die aan z'n eind is en dergelijke. Voor een geslaagde chassene zijn nodig: een chosen, een kalle, een ontfermer die het echtpaar naar de choppe begeleidt, en natuurlijk de machatonem, die de boel financieren.

In het Hebreeuws chatoena, een bruiloftsfeest, is meestal in Joods Nederlands een choppe=choepa. De choepa is de religieuze inzegening van het echtpaar, de chatoena houdt in - behalve de choepa - het diner, de muziek,

dansen, voorstellingen enzovoort. In Oost-Europese kehillot hoorde er ook een badchen, een grappenmaker bij. Een choepa in Tanach is een bedekte ruimte, waarin de bruid of de bruidegom verblijven, een vertrek dat lijkt op een tent.

Een voorbeeld is te vinden in vers 6, Psalm 19, waarin de tehilliem-dichter de zonsopgang vergelijkt met het verschijnen van een bruidegom vanuit zijn choepa, zijn bruidsvertrek. Uit het boek Joël 2:16 blijkt, dat ook de bruid in zo'n vertrek verblijft.

יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה (יואל ב' פסוק ט"ז).

והוא כחתן יוצא מחופתו (תהלים י"ט פסוק ו').

Wat is dat eigenlijk, lehitchateen? להתחתן.

In Tanach betekent dit: het verband scheppen tussen twee verschillende families of clans door het להתחתן, het in het huwelijk treden van twee personen, ieder uit een van de families. Huwelijksbanden aangaan, in deftige taal.

והתחתנו אתנו (בראשית ל"ד)

In ons dagelijks leven van nu heeft het huwen van twee personen veel minder te maken met de families. Huwelijksceremonie, huwelijksfeest: eenmalig staat חתונה in Tanach in het Hooglied 3:11.

Van de stam ChTN zijn er enige zelfstandige naamwoorden afgeleid:

חתן, חיתון, חתונה, מחותן/מחותנים, חותן וחותרת.

Er bestaat een mogelijkheid dat 'chatan' de baby, het kind dat besneden wordt betekent.

חתן דמים למולות, חתן דמים (שמות ד').

Maar in de latere boeken van Tanach is chatan precies wat

het hedendaags is: allereerst een man op de dag van zijn huwelijk en ten tweede: schoonzoon, de echtgenoot van iemands dochter.

De parallel is kalla: de bruid op de dag van haar huwelijk en ook schoondochter, de echtgenote van iemands zoon.

חותן en **חותנת** zijn de ouders van de echtgenote: Jetro was de choteen=schoonvader van Moshe. Chotenet is de schoonmoeder.

חמ/חמות De ouders van de echtgenoot zijn cham en chamot.

Al heel lang wordt het woord chatan gebruikt in uitgebreidere betekenissen. Chatan Tora en Chatan Beresjiet zijn de mensen die op Simchat Tora opgeroepen worden om de Tora te beëindigen en opnieuw te beginnen.

Een prijswinnaar is een Chatan Hapras (hetzij de Nobelprijs, de Israëlprijs of elke andere). Het zelfde bestaat voor de Kalla: Kallat Hapras is de vrouwelijke prijswinnaar.

Het vieren van zoveel jaren huwelijk is **חתונת כסף, חתונת זהב**, de zilveren en gouden trouwdag en zelfs de Bar Mitswa jongen wordt chatan genoemd.

Een onverbreekelijk verband noemen we een **חתונה קתולית** of we zeggen dat een band juist geen **חתונה קתולית** is: je kunt die dus verbreken. De bedoeling: het is een verplichting die wel of niet verbroken mag worden.

Hoe is het trouwen in Tanach? De vader geeft zijn dochter en de jongeman neemt, een vrouw nemen. **לקח אישה, לקחת אישה**.

In het rabbijnse Hebreeuws is het huwelijk Likoechien. **לקוחין**. Deze uitdrukking wordt niet meer gebruikt: Enige malen vinden we in Tanach het werkwoord Nasa van de stam: Noen Sien Alef **נשא אישה**. Dat is vandaag de dag in gebruik in het moderne Ivriet Nisoe'iem.

לשאת אישה/נישואים, נישואין.

Met de woorden **נשוי** en **נשואה** drukken we de status uit van respectievelijk de getrouwde man en getrouwde vrouw.

Verloving is in het moderne Ivriet **ארוסין**.

In oude tijden had Eroesien een andere status: De vrouw was al wettelijk bestemd voor een bepaalde man, maar leefde nog onder beschikking van haar vader. Ze leefde nog niet met haar echtgenoot. In Tanach werd het woord met een sien geschreven (nu schrijven we het met een samech): **ארש, ארס**.

כלולות: De periode van het 'verloofd' zijn, ook dit woord verschijnt eenmalig in de Tanach en is afgeleid van **כלה**: ('זכרתי לך חסד נעורין אהבת כלולותיך (ירמיה ב' פסוק ב)') Dit vers is een van de tien verzen die in de Zichronot van het Rosj Hasjana-Moesafgebed zijn ingelast.

Adverteren in Aleh doet verkopen!

Advertentietarieven worden op aanvraag verstrekt door het kantoor van de IOH

פרסם ב"עלה" ותגיע לאלפי קוראים!

לקבלת תעריפי פרסום אנא פנה למשרד ארגון עולי הולנד

Advertise in Aleh and reach many thousands of readers!

For advertising rates please apply to the office of Irgoen Olei Holland

'DE CLUB', EEN TURKSE SOAP MET INHOUD

door Hans Schippers

De enige Joodse Turk die ik heb gekend was de baas van de opslagloods van het plasticfabriekje van een kibboets, waar ik lang geleden enige tijd werkte. Het was een compacte man van rond de vijftig met een prachtige, rood-grijze Jewish-Afro. Contact met hem was lastig. Hij sprak Ladino en wat Ivriet. Wanneer hij een van de grote kartonnen verpakingsdozen neerzette riep hij 'Boemba'. Zo noemde iedereen hem ook.

Kulüp

Ik moest aan hem denken toen ik de tiendelige Netflix-serie Kulüp (De Club) volgde. Niet veel mensen zouden 'Boemba', zoals ik hem maar zal noemen, als een Turk zien; een Sefardi, dat zeker, maar waar vandaan, Lybië, Marokko, Egypte? Maar hij was een Turk en daarover gaat de serie: identiteit.

De eerste beelden zijn heel spannend. Een jonge vrouw richt een pistool op het hoofd van een man die je alleen zijdelings ziet. Dan klinkt een schot. Na dit dramatische begin is het goed opletten, want in hoog tempo wordt een aantal spelers in de serie geïntroduceerd. Ook worden de contouren van het achterliggende verhaal zichtbaar.

De knappe vrouw die de trekker overhaalt is de Joodse Matilda Aseo. Zij komt begin jaren vijftig uit de gevangenis na een straf van twaalf jaar vanwege de moord die we in het begin zagen. Zij is van plan om met haar dochter Rashel, die niets van haar verleden weet, naar Israël te gaan. Rashel, die zich Raisa noemt, wil dat echter niet. Zij heeft haar moeder jarenlang niet gezien en kan haar niet goed plaatsen. Rashel gaat liever om met Ismet, mooie jongen en taxichauffeur.

Matilda krijgt een baantje als wasvrouw in een nachtclub in de Joods/Griekse buurt in Istanboel, waar de serie speelt. Eigenaar van de club is Orhan. Zijn moeder is Grieks,

maar dat houdt hij geheim. Bedrijfsleider van de club is de keiharde Celebi – niet zijn echte naam – oud-medewerker van Matilda's vader en in het geheim verliefd op haar. Dan is er nog Selim, de succesvolle zanger van de nachtclub, die worstelt met zijn seksuele geaardheid. En nu beperk ik me nog maar tot de hoofdrolspelers.

Extra belasting voor minderheden

De moord waarmee de serie begint is de sleutel tot het drama, dat is gebaseerd op historische feiten. In 1942 voerde Turkije een extra belasting in om legeruitrusting te kopen. Het land was omringd door oorlogvoerende partijen en Turkije wilde neutraal blijven. De belasting was echter zeer ongelijk verdeeld. Moslims betaalden 5%, leden van de Armeense gemeenschap 232%, Joden 179% en Grieken 156%. De laatste drie groepen kregen een maand de tijd om de belasting te betalen. Lukte dat niet, dan moesten ze hun bezit verkopen en wie dan nog een schuld had werd naar een werkkamp in het koude noordoosten van het land gestuurd. Dat lot trof ruim tweeduizend leden van de minderheidsgroepen. Enkele honderden overleefden het kamp niet.

De belasting werd na anderhalf jaar ingetrokken en het werkkamp opgeheven. Tegenwoordig wordt vaak aangenomen, dat de belasting vooral bedoeld was om de minderheden op een soort legale manier hun bezit te ontnemen en een 'echt' Turkse ondernemersklasse te creëren. Moslims konden de bezittingen van de minderheden ver onder de prijs kopen en dat gebeurde ook met de rederij van de familie Aseo. De vader en broer van Matilda belandden in het werkkamp. De boekhouder had de politie getipt dat zij geld hadden achtergehouden. Dat geld was echter van de Joodse gemeenschap. De verrader was Matilda's Turkse vriend. Zij was zwanger van hem, vandaar het pistoolschot uit het begin van de serie.

Matilda's carrière in de Club

Halverwege de serie doet een nieuwe ster zijn intrede. Het is de zanger Selim, die veel succes heeft met een voor die tijd spectaculaire show met danseressen. Maar Selim krijgt al snel sterallures en drinkt te veel. Matilda weet hem in het gareel te krijgen en wordt een soort impresario voor hem. Er ontstaat een moeder-zoon relatie en Matilda en Rashel, inmiddels zwanger van taxichauffeur Ismet, gaan bij Selim wonen.

Dat gaat een tijdje goed, totdat nachtclubeigenaar Orhan en bedrijfsleider Celebi er niet mee akkoord gaan, dat Selim een zelfontworpen glitterpak aantrekt in zijn show. Hij moet een 'normaal' pak aan. Dat weigert hij en het is weer hommeles. Matilda kan er ook niet veel aan doen en houdt zich vooral bezig met haar dochter, die ze waarschuwt dat Ismet niet te vertrouwen is. Ook duikt nog de broer van Matilda op die, naar nu blijkt, direct na zijn vrijlating uit het werkkamp naar Amerika is gegaan. Matilda belooft met hem mee te gaan. Zo gaat de serie naar zijn dramatische hoogtepunt.

Kristalnacht in Istanboel

Begin jaren vijftig eiste Griekenland dat Engeland Cyprus aan hen zou teruggeven. Voor Turkije was dit slecht nieuws vanwege de grote Turkse minderheid op het eiland. De gemoederen lopen hoog op en een door de nationalistische regering georganiseerde betoging loopt

in 1955 uit op het plunderen van Griekse en Joodse winkels in de wijk van de Club. Winkeleigenaren en iedereen die wordt gezien als niet-echte Turk wordt mishandeld. Ismet treft dat lot, wanneer hij na lang aarzelen Raisa/Rashel probeert te vinden.

Ook Matilda gaat op zoek naar haar hoogzwangere dochter. Ten slotte vindt ze haar en samen proberen ze de Club te bereiken, die als een soort vluchthaven voor Grieken en Joden fungeert. Maar de gewapende portier weigert de deur te ontgrendelen. Dan komt het gouden moment van Celebi. Hij trekt zijn pistool, schiet de portier neer en gooit de deuren open. Matilda, Rashel en tientallen anderen stromen naar binnen. Iedereen verbreedert zich. Rashel bevalt van een kind en Matilda zegt dat zij en Raisa niet naar Amerika gaan, maar in Istanboel blijven, "want hier horen wij".

Verborgene boodschap

De (religieuze) Joden komen er in De Club goed vanaf. Dat is mooi meegenomen, want de Turkse soaps ('dizi's) zijn niet alleen populair in de Arabische wereld (en Israël), maar ook in Latijns-Amerika. Joden wonen al zo'n drieduizend jaar in (Oost-)Turkije. Het Turkse Rijk ving vanaf de Middeleeuwen door de katholieke kerk verdreven Joden uit de Balkan en zelfs Duitsland op. Verreweg de grootste groep bestond uit duizenden uit Spanje en Portugal gevluchte Sefardische Joden, die zich rond 1500 mochten vestigen in dat Rijk. Net als andere minderheden moesten

Joden een speciale belasting betalen, maar zij werden verder met rust gelaten. Zij spraken hun eigen taal, het op Spaans gebaseerde Ladino, en hadden eigen scholen en kranten.

De belasting van 1942 en de pogrom van 1955 veranderden die situatie. Vanaf 1948 trokken in de jaren vijftig zo'n 34.000 van de ongeveer 80.000 Turkse Joden naar Israël. Daarna is de emigratie doorgegaan. Sinds Erdogan met zijn islamitisch AK-partij aan de macht is zijn de relaties tussen Jeruzalem en Ankara snel slechter geworden. Het aantal Joden in Turkije bedraagt nu nog ongeveer 18.000. Dus waarom dat positieve beeld van de Joden in De Club?

Propaganda voor Erdogan

De serie is politiek handig gemaakt. De extra belasting en de pogrom van 1955 zijn, zo wordt duidelijk gemaakt, een zaak van de regering van de door Kemal Ataturk opgerichte seculiere Republikeinse Volks Partij (CHP). De 'kwaden' zijn ongelovige en verwesterde Turken, zoals Celebi en Ismet. De eerste dwingt Matilda om op Sjabbat te werken. Een eenvoudige, van het platteland afkomstige islamitische bediende in de Club mag het vrijdaggebed niet bijwonen. Rashels vriend, Ismet drinkt in het openbaar alcohol, heeft naast haar nog een Amerikaanse vriendin en maakt antisemitische opmerkingen.

De knap gemaakte en goed gespeelde serie maakt zo op verkapte wijze reclame voor de behoudend-islamitische opvattingen van de AK-partij. De gelovige moeder van Ismet is een hartelijke volkswrouw, die Raisa/Rashel gastvrij in haar huis opneemt. De eenvoudige bediende helpt en

troost Matilda, hoewel hij weet dat ze Joods is. De Club bestrijdt zo politieke tegenstander CHP, de grootste oppositiepartij in het parlement. De CHP propageert een seculiere, meer op het westen gerichte leefwijze. Die manier van leven brengt alleen maar ongeluk, zo is de boodschap.

Identiteit

De zoektocht door betrokkenen naar hun identiteit loopt als een rode draad door de serie. Matilda krijgt een visum voor Israël, maar ze verscheurt het. Een Amerikaanse toekomst wijst ze tenslotte ook af. Rashel/Raisa vertrekt zelfs naar Israël, maar keert al snel terug. Zanger Selim wil met zijn glitterpak duidelijk maken dat hij 'anders' is, maar dat wordt niet geaccepteerd. Journalisten zouden wel eens lastige vragen kunnen stellen over zijn manier van leven. Nachtclubeigenaar Orhan wil ten koste van alles zijn Griekse achtergrond verbergen. Zelfs mooie jongen Ismet, weet niet waar hij bij hoort. Ze blijven ten slotte allemaal in Turkije, want «daar horen ze», zegt Matilda in de serie.

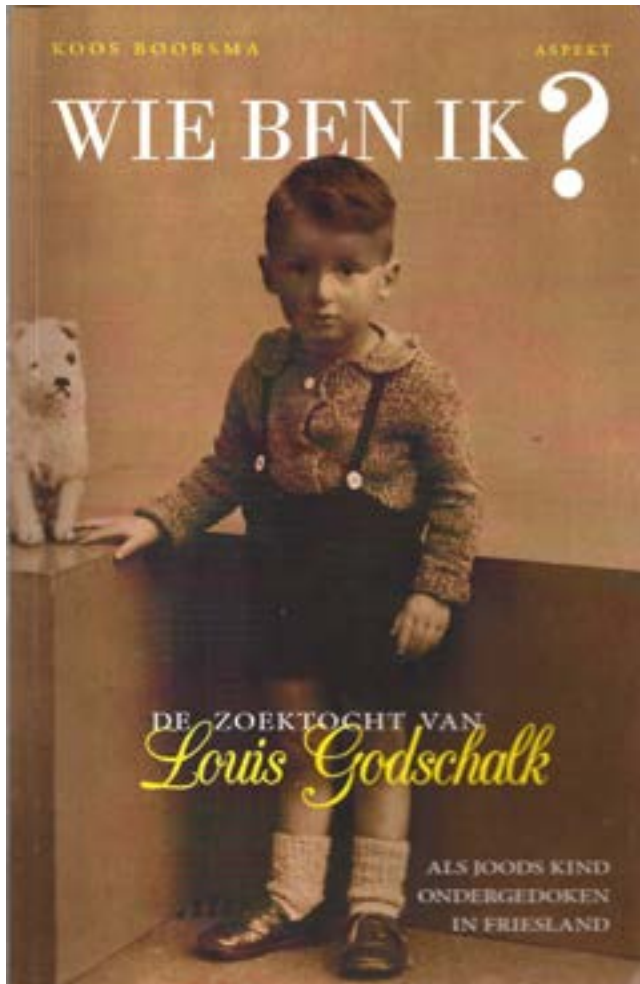
Maar dat klopt niet. De anti-Israël retoriek van de AK heeft veel Turkse Joden ongerust gemaakt en de uittocht naar Israël en elders is erdoor versneld. Dat de 'pro-Joodse' Kulüp-serie Erdogans censuur is gepasseerd, heeft in Israël al geleid tot speculatie dat Turkije de banden met het land zal aanhalen: soap-diplomatie zogezegd. De toekomst zal het leren; ondertussen wijzen de laatste krantenkoppen wel in deze richting.

[Dit artikel verscheen eerder in JoodsNu 1-22 en is aangepast voor Aleh].

LOUIS GODSCHALK EN KOOS BOORSMA – WIE BEN IK, DE ZOEKTOCHT VAN LOUIS GODSCHALK

Uitgeverij Aspekt 2018, info@uitgeverijaspekt.nl
ISBN 978-94-6338-376-9, NUR 680

Vlak voor hun deportatie namen Lion en Anna Godschalk-Zwaaf in juli 1943 het zware besluit om hun zoon Louis, ruim een half jaar oud, over te dragen aan het verzet. Na een paar maanden rondzwerven kwam een jongetje met de fictieve naam Gerrit aan bij zijn definitieve onderduikadres, dat van de Oosterkamps in het Friese Scharnegoutum, op 14 april 1944. Bestaat er een oorzakelijk verband tussen beide hierboven geschetste gebeurtenissen? In april 1946 identificeert de Commissie Oorlogspiegelkinderen (OPK) Gerrit als het weeskind Louis Godschalk, na een onvolledige en ongeloofwaardige procedure...

Terug naar Scharnegoutum. Dochter Hennie Oosterkamp neemt de nieuweling onder haar hoede, die haar meteen 'mama' noemt. Na de bevrijding trouwt ze met dorpsgenoot Feike Rienstra en samen verzoeken ze de OPK om voogdij over de jongen, inmiddels Loekie geheten. Dit wordt aangevochten door de stichting Le-Ezrath Ha-Jeled (Het kind ter hulpe), die Lions nicht Nida Blok-Blitz en haar man als pleegouders voorstelt. De beschikking van 22 juli 1948 blijkt conform aan het heersende beleid: in de meeste gevallen worden onderduikgevers als naoorlogse pleeggezinnen erkend.

Na de mulo doorloopt Louis in Groningen de Vakschool voor de Detailhandel. Daarop in dienst gegaan, brengt legerrabbijn Slagter hem – pas op negentienjarige leeftijd – in aanraking met het Jodendom. Dat heeft verstrekkende gevolgen; in 1981, als geslaagd zakenman, immigrereert hij met zijn vrouw Ivonne en twee kinderen naar Israel. De cirkel is rond!

Bart Berman

Kort verslag boekpresentatie Leeuwarden*

Chaim Caran en burgemeester Buma, die een exemplaar van het boek ontving

Op 30 mei jl is in Leeuwarden na een coronavertraging van twee jaar eindelijk de herdruk gepresenteerd van Hartog Beems Joden van Leeuwarden. Dit gebeurde in het Historisch Centrum Leeuwarden en een welwillende aanwezige deed daarover het volgende verslag:

Behalve Chaim Caran uit Elath waren de dochters van co-auteur Van Agt aanwezig samen met een zeventigtal belangstellenden, een vertegenwoordiger van de Israëlische ambassade en ook nakomelingen van de familie Jacobson, die de oudste begraafplaats van Leeuwarden stichtte. De bijeenkomst begon met muziek o.a. van Louis Davids en de Israëlische zanger David Broza, die Leeuwarder wortels heeft via de familie Linnewiel.

Er werden historische afbeeldingen vertoond van Joods Leeuwarden en het boek is na een speech door Chaim Caran – de belangrijkste motor achter de heruitgave – aangeboden aan de burgemeester van Leeuwarden Sybrand Buma, aan oud-burgemeester Hayo Apotheker en aan de voorzitter van de Joodse Gemeente, Benno Troostwijk, die tevens een exemplaar voor het archief van de Joodse Gemeente in ontvangst nam.

Zij hielden ieder een dankwoord en vertelden over het leren van geschiedenis en van persoonlijke ervaringen. Ook opperrabijn Jacobs gaf een drasja. Tresoar, de schatkamer voor de geschiedenis van Friesland, kreeg samen met een exemplaar van het boek tevens de door Shulamit Vomberg-Samuel vervaardigde bibliografie van Hartog Beem. Het Historisch Centrum Leeuwarden ontving datzelfde pakket.

Aansluitend bezochten de aanwezigen de plaats waar de oudste Joodse begraafplaats (1670-1786) was, nu een binnenplaats van Tresoar; er was een kleine expositie

Benno Troostwijk, voorzitter NIG Leeuwarden

met foto's van de oudste grafstenen.

Zie ook deze link <http://dutchjewry.org> naar de website van Akevoth (de Nederlands-Joodse genealogische database) en die naar Omrop Fryslân voor een artikel en een kort interview met Chaim Caran: <https://www.omropfryslan.nl/nl/nieuws/1152634/joodse-gemeenschap-in-leeuwarden-bestaat-350-jaar-nieuw-hoofdstuk-in-oud-boek>

Het boek: H. Beem, *Joden van Leeuwarden, Geschiedenis van een Joods cultuurcentrum*, Van Gorcum Assen 2020, ISBN 9789023257233, € 37,95

* Een bespreking van het boek en van de historische betekenis ervan verschijnt in de volgende Aleh i.s.m. Victor Brilleman.

Het publiek in de zaal van het Historisch Centrum Leeuwarden

YEHUDA SHIMONI, VAN ENGELANDVAARDER TOT VOORZITTER VAN DE IRGOEN OLEI HOLLAND

door **Chaya Brasz**

Yehuda Shimoni werd als Louis van Coevorden in 1919 geboren in – hoe kan het anders – Coevorden, een klein Drents grensstadje. De families van zowel zijn vader, Ernst van Coevorden, als zijn moeder, Rachel Vos, kwamen oorspronkelijk uit Duitsland maar beide families woonden al 175 jaren in Coevorden toen Ernst en Rachel met elkaar een gezin stichtten. Louis was hun vierde en laatste kind, een creatieve en wat eigenwijze, maar vriendelijke en open jongen.

Louis van Coevorden
(foto: familiearchief
Shimoni)

Ondanks de nabijheid van de Duitse grens, laat de stamboom zien dat de nakomelingen van Izak Mozes, die rond 1740 nog in Mistelfeld (Duitsland) was geboren, niet omkeken. Zij vonden hun huwelijkspartners bijna zonder uitzondering in Nederland en dat was van Deventer, Raalte, Winschoten, Nieuwe Schans en Oude Pekela tot in Den Haag. Een door en door Nederlands-Joodse Medienefamilie. Louis was net als zijn ouders geboren en getogen in Coevorden. Oudere leden van de Irgoen Olei Holland herinneren zich ongetwijfeld het aangename Drentse accent in het Ivriet van IOH-voorzitter Yehuda Shimoni. Dit is waar het vandaan kwam, niet weg te poetsen, ondanks het feit dat hij tot de generatie jongeren behoorde die uit Coevorden wegtrok naar de grote steden in het westen van het land. Daar ging hij werken bij Modehuis Gerzon om het vak van zijn vader te leren: koopman, manufacturier, kleermaker. Hij brengt het al snel tot bedrijfsleider. Louis trekt vooral het koopmanschap. Het was een van diverse beroepen, die hij in zijn leven nastreefde maar later op moest geven.

De auteur van dit boek is Dirkje Mulder-Boers, cultuurwetenschapper en gepromoveerd in Nijmegen. Zij stortte zich vooral op lokale geschiedenis en is sinds 2016 bestuurslid van de [Stichting Synagoge Coevorden](#). Zo ontdekte ze de geschiedenis van Louis van Coevorden. De onderzoekers maakten gebruik van archieven, websites, kranten en ook – verrassend – van het werk van onderzoekster van Nederlands Joodse geschiedenis Ruth Hoogewoud-Verschoor, die Louis van Coevorden in 1993 uitgebreid interviewde. Aan haar heeft hij veel verteld dat niemand over hem wist. De journalist Dick Schaap (Het Vrije Volk) heeft hem nog eens geïnterviewd in 1997 en daarover geschreven in het Veteranenblad Opmaat (tegenwoordig CheckPoint). Mulder-Boers verwijst regelmatig naar beide interviews. Shimoni is in 2001 overleden.

De opwindende titel van het boek, *Engelandvaarder en Eichmann ontvoerder*, is in de ondertitel afgezwakt naar: *Louis van Coevorden, een gewone jongen in een ongewone tijd*. Ongetwijfeld de bescheidenheid waartoe Shimoni zijn interviewers maande. Door die ongewone tijd werd hij nooit waar hij voor koos, hij kon daar niets aan doen, de tijd bepaalde zijn leven.

Na zijn vlucht begin 1942 naar Zwitserland, trok Louis van Coevorden voorzien van valse Franse papieren de Pyreneeën over om via Spanje en Portugal naar Engeland te vluchten, waar hij in februari 1944 aankwam. Na keuring werd hij bij de RAF ingedeeld. Het was toen al heel lang zijn droom om piloot te worden en tegen de Duitsers te vechten, maar de Britten bepaalden dat ze hem als luchtvaartnavigator konden gebruiken. Hij werd dus geen piloot, maar kon als navigator wel actief deelnemen aan de laatste bombardementen en – wat hem meer plezier deed – voedseldroppings boven de hongerende bevolking in Nederlands grootste steden.

Al voor de oorlog was Louis van Coevorden in contact gekomen met het zionisme, maar hij zag zichzelf toen niet als zionist. Adina, zijn oudere zus was in de jaren dertig secretaresse van de Chaloeets-beweging in Amsterdam, m.n. de Jeugd Aliya. De bijeenkomsten van zionistische jeugd straalden positieve levenslust en saamhorigheid uit en hadden daardoor zelfs aantrekkingskracht op 'salon-zionist' Louis van Coevorden. Hij ontmoette in deze wereld ook Magda Hollander, met wie hij later zou trouwen. Adina trouwde tijdens de oorlog (1942) met Joachim Simon (Shushu), een Duitse vluchteling, die met

Het Nederlandse 320 RAF-Squadron
(foto: familiearchief Shimoni)

Adina van Coevorden
(foto: familiearchief Shimoni)

ENGELANDVAARDER EN EICHMANN ONTVOERDER

Louis van Coevorden, een gewone jongen in een ongewone tijd

Joop Westerweel een leidende kracht was in wat later de Westerweelgroep is gaan heten. Joachim Simon is gepakt en heeft, waarschijnlijk om niemand te verraden, zelfmoord gepleegd. Na de oorlog hertrouwde Adina met Uri Kochba, die als sjaliach al voor de oorlog in Nederland aankwam en met wie ze via haar werk veel in contact stond. De naam Yachin (Hebreeuwse naam van Joachim) werd de naam van hun oudste zoon. De achternaam die Louis van Coevorden koos, Shimoni, komt van de achternaam van Joachim Simon.

Na de oorlog terug in Nederland was Louis overtuigd zionist geworden. Hij wilde na koopman en piloot inmiddels boer worden in een kibboets. Ook dat is nooit gebeurd. Hij bleef betrokken bij de illegaliteit en werkte mee aan het organiseren van de Aliyah Bet. Hij viel daarbij

op als uitstekend organisator en bovendien als iemand die zijn mond wist te houden. Toen hij in 1947 met vrouw en eerste kind zelf naar het mandaatgebied Palestina verhuisde om boer te worden, had het land hem voor iets anders nodig. Hij meldde zich bij de Hagana. Als navigator op de vrachtvliegtuigen, waarmee wapensmokkel vanuit Tsjecho-Slowakije naar de Joodse staat in wording werd georganiseerd.

Zo vergroeide hij met de luchtvaart, als vanzelfsprekend van de partij om de burgerluchtvaartmaatschappij El Al op te zetten. Wanneer Chaim Weizmann van Genève naar Palestina wordt gevlogen om de eerste president van Israël te worden, is Shimoni navigator van de vlucht. Opklimmend binnen El Al raakt hij ook de illegaliteit niet kwijt, hij is vertrouwensman van de Mossad.

Dit is de basis voor zijn rol bij de ontvoering van Eichmann vanuit Argentinië voor berechting in Israël. Wanneer Shimoni op 42-jarige leeftijd – tijdelijk – terugkomt in Nederland als El Al-directeur Nederland, is het 1961. De pers heeft dan ongewone belangstelling voor Shimoni, journalisten verdringen zich. Zijn naam was gezien tussen de aanwezigen in 1960 bij de 150-jarige viering in Argentinië van het vertrek van de Spaanse overheersers. Iedereen wist inmiddels dat dat de gelegenheid was waarbij Eichmann in een El Al toestel was ontvoerd. Zou deze oud-Nederlander...? Shimoni gaf geen commentaar, hij sprak er niet over zelfs niet in zijn eigen gezin. Pas in zijn interview met Ruth Hoogewoud-Verschoor (1993) doet hij zijn verhaal en wordt ook duidelijk dat hij onder schuilnaam Asher Eshed al in 1975 voorkwam in het boek, dat Mossad-baas Isser Harel schreef over de ontvoering, *The House in Garibaldi Street*.

Shimoni was navigator en organisator van de vlucht. El Al had helemaal geen landingsrechten in Argentinië, maar naar dat grote feest in Argentinië zouden belangrijke Israëliërs gaan onder wie Abba Eban, minister van buitenlandse zaken. Hun reis werd de smoes waarmee Shimoni een El Al vlucht organiseerde, landingsrechten verkreeg voor dat ene vliegtuig. Hij bepaalde zelf wie deel zouden uitmaken van de bemanning, mensen op wie hij kon vertrouwen. En er was een extra risico van de

tussenlanding in Dakar. In Argentinië pakten geheime agenten van de Mossad ondertussen Eichmann op en hielden hem verborgen tot de reis. Op de heenreis was Shimoni de enige aan boord die wist over de extra passagier tijdens de terugreis, die als zieke El Al medewerker vermomd, aan boord werd gebracht.

Shimoni was met deze achtergrond wel een heel bijzondere voorzitter, misschien eerder navigator van de Irgoen Olei Holland (1981-1992). Shimoni versterkte de organisatie, werkte met hart en ziel mee aan het initiatief om een vorm van extramurale zorg voor Nederlandse oliem op te zetten en hij wist twee miljoen gulden van de Nederlandse regering te krijgen voor de oprichting van Beth Juliana. In 1993 werd hij Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Het is een mooi boek geworden vol details. Vlot geschreven, met ordelijke bronverwijzingen, maar als klein minpuntje moet me wel van het hart dat er nog wat werk voor een ervaren redacteur is blijven liggen. Om de spelfouten niet getreurd, dat is het nadeel van zo'n lokale uitgave vol goede wil. Als historicus blijf ik een groot voorstander van dit soort initiatieven.

* Het boek van Dirkje Muller-Boers is te koop voor 14,95 euro bij de Stichting Synagoge Coevorden, Kerkstraat 36, 7741JC Coevorden. Website: www.synagoge-coevorden.nl

OPROEP. OPROEP. OPROEP. OPROE

Verzoek van de CIZ – Centraal Israëlietische Ziekenverpleging

De vereniging CIZ is op zoek naar de namen van de in de Tweede Wereldoorlog omgebrachte dokters, verpleegsters, bestuurders en andere betrokkenen bij de Centraal Israëlietische Ziekenverpleging (CIZ). Dit ziekenhuis stond aan de Jacob Obrechtstraat in Amsterdam. We zijn ook geïnteresseerd in achtergrondinformatie over deze personen. Ook als u meer weet over Gregor Czaczkes, die vele medewerkers van de CIZ heeft gered, horen wij dat graag.

Doel is het oprichten van een monument met hun namen. Reacties kunt u sturen naar: secretaris@verenigingciz.nl

Evy Hochheimer-Fontijn, Voorzitter Vereniging CIZ

OPROEP. OPROEP. OPROEP. OPROE

AANKONDIGING

Goudse Verhalen

Mijn naam is Sjaan Scheffers en ik woon in Gouda. Sinds de oprichting in 1990 ben ik bestuurslid van de Werkgroep Tsedaka te Gouda. Dit jaar, 2022, viert de stad Gouda dat 750 jaar geleden, in 1272, Graaf Floris V van Holland stadsrechten verleende aan Gouda <https://gouda750.nl/>.

Eén van de initiatieven is het project: 'Goudse Verhalen': <https://goudseverhalen.nl/>

Op 4 mei jongstleden is mijn bijdrage: 'Bij het Joodse Poortje' op de website geplaatst: <https://goudseverhalen.nl/verhalen/bij-het-joodse-poortje> Op deze website staan nog meer verhalen met Joodse onderwerpen:

<https://goudseverhalen.nl/alle-verhalen/tags/joden>

<https://goudseverhalen.nl/alle-verhalen/tags/tweede-wereldoorlog>

Ik dacht: ik stuur u deze informatie, misschien hebben sommige lezers hier interesse voor.

Met een vriendelijke groet en **דרישת שלום**

Sjaan Scheffers (inwoner van Gouda)

Op zoek naar onderduikertje

Beleefd vraag ik uw aandacht voor het volgende: In verband met een zoektocht naar een jongetje dat tijdens de Duitse bezetting onder de naam 'Jantje Vos' bij mijn opa en oma Grootveld in Scheveningen was ondergedoken hoop ik dat u mij wellicht kunt helpen het jongetje zelf, of zijn nabestaanden, te vinden.

Gegevens:

- Bij het afhandelen van de nalatenschap van mijn zuster zijn voorwerpen uit de nalatenschap van mijn opa en oma Grootveld aangetroffen. Het gaat om een foto van een Joods jongetje dat bij hen was ondergedoken, en zijn speelgoedautootje.

- De onderduiknaam van het jongetje was Jantje Vos, zijn werkelijke naam was David, helaas is zijn achternaam ons niet bekend. Wel weten wij dat hij de oorlog heeft overleefd, omdat hij na de oorlog mijn oma en opa een keer heeft willen opzoeken, maar niet meer de juiste gegevens had om ze te kunnen vinden.

- De onderduik kwam als volgt tot stand: Een 'zuster' van de bewaarschool (kleuterschool) sprak mijn oma aan en vroeg haar of zij een Joods jongetje wilde helpen onderduiken. Hierop is Jantje in het gezin gekomen.

- Jantje werd voorgedaan als een neefje, wiens moeder in een sanatorium was opgenomen. Mijn opa en oma Grootveld woonden 'op' Scheveningen, een precies adres is mij niet bekend. Opa heette Leendert Arie Grootveld, roepnaam Leen, oma heette Johanna Grootveld-Pronk, roepnaam Anna. Mijn opa werkte bij Van der Heem, een fabriek in elektrische apparaten. Hij heeft op enig moment zijn been gebroken omdat hij deelnam aan een actie de machines van de fabriek te verstoppen voor de Duitse bezetters. Dit heeft indertijd grote indruk op Jantje gemaakt die veelvuldig aan mijn opa vroeg of hij "nog peen in de voet" had. Op een zeker moment werd de belangstelling van de burens voor Jantje nogal groot en zij informeerden of Jantje zijn moeder niet moest bezoeken in het sanatorium. Toen is mijn grootmoeder met hem naar het station gegaan waar zij in de ijzige kou lange tijd heeft doorgebracht om te doen alsof zij en Jantje naar de zieke op bezoek waren geweest.

Wij kunnen ons voorstellen dat David, indien hij nog leeft, of zijn nabestaanden, de foto en het autootje zouden willen hebben. Het zou mooi zijn als deze zoektocht een positief einde krijgt, u bij voorbaat dankend voor de door u te nemen moeite.

Met vriendelijke groeten,

Hanneke Dreves, dreves5@ziggo.nl

David is hier te zien op de arm van mijn oma, op de leeuw zitten mijn oom Henk en mijn moeder Riet

Wie staan er op de foto's?

Avraham Roet stuurde bijgaande foto van de naoorlogse Hachsjara in Deventer naar de redactie met verzoek om hem in de Aleh te plaatsen. Hij wil graag weten wie er op staan. Dit is zijn toelichting:

Vandaag vond ik deze foto van de Hachsjara in Deventer, genomen eind 1945, begin 1946. Ik ben eind februari 1946 op Alia gegaan, de foto moet van voor mijn Alia zijn. Ik herken alle gezichten op de foto, maar niet meer de namen. Waarschijnlijk zijn al deze mensen ongeveer in dezelfde tijd als ik op Alia gegaan. Alleen de volgende personen herken ik wel:

De tweede van links ben ik zelf: Avraham Roet; Vierde van links op de achterste rij: Herman Cohen; Zittend, vooraan met bril: Hes Cohen; Tweede rij, tweede van links: Ruth Cohen; Achterste rij, tweede van rechts: Isaak Kan (Kibboets Dovrat).

Lex Rutgers, voorzitter van de werkgroep Struikelstenen in Deventer en vertegenwoordiger van het bestuur van de Eddy Hillesum Centrum, liet weten dat hij de foto niet kende, maar wel kon zien waar dit was, want de chaloetsiem woonden na de oorlog in het Beth Chaloets op de Noordenbergsingel 4. De foto zou daar in de tuin genomen kunnen zijn.

Wie meer mensen op de foto weet te identificeren wordt verzocht het aan Avraham Roet <roeta@bezeqint.net> of aan de redactie van Aleh <alehioh@gmail.com> te melden.

Wie staan er op de foto's?

In verband met het Veerkracht project heb ik met Wendy Cohen oude fotos van mijn NZSO vrienden bekeken, maar kan mij niet veel namen meer herinneren.

Kunnen jullie mij helpen? Deze foto' zijn uit 1957 en bij de groepsfoto staan de namen van Bob Herschberg en Sal Kimmel.

Rob Heiden Heimer

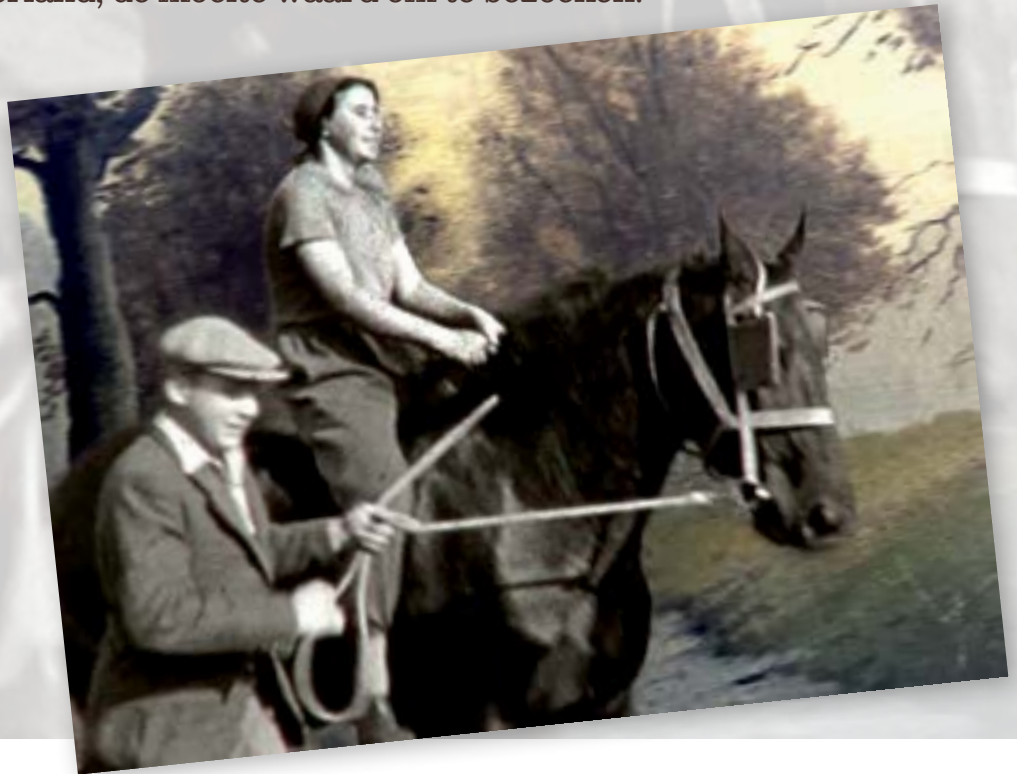
Beth Joles

Schrijf als u meer weet: rob.heidenheimer@gmail.com of alehioh@gmail.com

Kibboets op de Klei - Tentoonstelling in Franeker*

Op vrijdag 15 april 2022 ging in [Museum Martena](#) in Franeker, Friesland, de tentoonstelling Kibboets op de Klei open voor het publiek. Dat was de dag dat Franeker in 1945 werd bevrijd door de Canadese troepen. Het is een bijzondere tentoonstelling over een vergeten deel van de Franeker geschiedenis en ook voor uit Israël komende nabestaanden of gewoon belangstellenden in de hachsjara in Nederland, de moeite waard om te bezoeken.

De tentoonstelling blijft open tot 13 november. Wie uit Amsterdam er naar toe rijdt, kan vóór de Afsluitdijk overwegen langs te gaan bij het voormalige [Werkdorp in de Wieringermeer](#), waar aan een herinneringscentrum wordt gewerkt en een namenmonument is opgericht.

De hachsjara in Franeker bestond van 1934 tot 1942 en ging uit van de religieus-zionistische Mizrachi-beweging. Hun hachsjara, die voor Nederlands publiek wordt aangeduid als 'Joodse landbouwschool', was ondergebracht in een eigen organisatie Dat Waärets. Jonge Joden, deels vluchtelingen vanuit heel Europa, kregen een opleiding op het gebied van landbouw

of veeteelt en konden na afronding van die opleiding proberen een certificaat te krijgen voor verhuizing naar het toenmalige Britse mandaatgebied Palestina.

In Franeker weet bijna niemand over het bestaan van deze landbouwschool. De school was gevestigd in het leegstaande station van een lokaalspoortje door Franeker. De tweede directeur van het Psychiatrisch Ziekenhuis in Franeker, Jacob Bramson, was samen met zijn vrouw de initiator van de komst van de school naar Franeker. Voor de gemiddelde inwoner van Franeker was de school met zijn Joodse leerlingen een ver-van-mijn-bedshow. Pas toen een nazaat van de directeur met films uit familiebezit naar

Franeker kwam in 2017, werd de nieuwsgierigheid van een aantal mensen gewekt.

Op deze zwartwit films zonder geluid zijn bewoners van de hachsjaras te zien, jonge mensen aan het werk op het land, een koe melkend, of bij een paardrijles voor beginners. Onderzoek heeft namen gegeven aan de veelal anonieme bewoners en er zijn allerlei documenten en foto's teruggevonden die het verhaal van de hachsjaras en zijn bewoners vertellen. Inmiddels wordt een boek geschreven en is onlangs een filmteam in Israël aan het werk geweest.

De jonge mensen kwamen uit Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Polen en Tsjechoslowakije naar het verre en vreemde Franeker. Het ging meestal om mensen met geen enkele ervaring op het gebied van de landbouw of veeteelt, stadskinderen die in een andere wereld terecht kwamen. De jongens liepen stage bij boeren in de omgeving en gingen 's morgens heel vroeg door weer en wind op de fiets naar hun werk. Ook de meisjes werkten veelal in de tuinbouw en op het land en ze kregen een opleiding in de huishouding. 's Avonds was er Joods godsdienstonderwijs en leerden ze Ivriet.

Het was hard aanpoten tijdens de stages, de boeren waren niet allemaal even aardig. Maar foto's tonen ook het plezier dat de leerlingen onderling hadden en de gezelligheid

in het huis iets buiten Franeker. Ze werkten met z'n allen aan de droom om naar Palestina te gaan en daar een heel nieuw leven te gaan beginnen. Voor een deel van hen is dat ook allemaal gelukt.

De tentoonstelling probeert het optimisme en de werklust van deze jonge mensen te laten zien. Iedere bezoeker zal echter begrijpen dat het met veel leerlingen van de Joodse landbouwschool in Franeker dramatisch is afgelopen. In 1941 werden de leerlingen door Franeker politieagenten gearresteerd. Dit gebeurde in opdracht van de Duitsers die beweerden dat er illegale zaken gebeurden in de kibboets. Bijna alle inwoners zijn naar het huis van bewaring in Leeuwarden gebracht. Twee bewoners konden ontsnappen. Van degenen die naar Westerbork werden afgevoerd heeft vrijwel niemand het overleefd.

In de tentoonstelling wordt een gezicht en een stem gegeven aan het verhaal en de bewoners van de kibboets. Het optimisme en de droom van het Beloofde Land spelen een belangrijke rol. Historicus en schrijver Josse Pietersma vertelt de verhalen en fotograaf Reyer Boxem heeft de beelden gemaakt.

*Dit is een voor Aleh aangepast persbericht, zie ook: <https://www.museummartena.nl/>. Voor contact: info@museummartena.nl

Goede mensen

Wie mijn stukjes vaker leest, weet inmiddels dat ik regelmatig op pad ben.

Afgelopen Jom Ha'atsmaoet vloog ik na een kort verblijf in Nederland en België vanuit Amsterdam terug naar huis. Ik was in Mokum op een familiefeestje geweest, woonde in de Liberale synagoge de presentatie van het boek 'Diamantgracht' van Daniel Metz bij en verbleef ook een paar dagen in Antwerpen voor werk.

Mijn auto had ik zoals gewoonlijk bij vrienden in Yehud geparkeerd. Ik laat mijn reservesleutel altijd bij hen achter, in geval ze de auto moeten verplaatsen. Met het achternieuws op de achtergrond bracht ik met een kop koffie verslag uit over mijn bedoeningen. Het gesprek werd regelmatig onderbroken omdat op het grote scherm de terroristenaanslag, die even eerder in El 'Ad plaats vond, werd verslagen.

"Jongens, nu moet ik gaan, dan ben ik nog op een redelijke tijd thuis in Mitzpe Ramon. Morgen wil ik om zeven uur in het water liggen. Ik heb al een week niet gezwommen!"

Ik greep m'n computertas in de ene, en m'n colbertje in de andere hand. "Hier is je reservesleutel," zei Eli, de man van Shira, een oud-collega met wie ik meer dan dertig jaar vaak samenwerkte. Eenmaal buiten sloot ik de computertas in de achterbak en strekte mijn colbert languit op de achterbank. Zonder er bij na te denken – later deed ik dat wel lang en intens – gooide ik de reservesleutel op het jasje.

Vlak voor de rotonde bij de ingang van het vliegveld op route 40 was er vanwege de aanslag van die avond een wegversperring. Het verkeer stond muurvast. Ik kon net langs een paar auto's het Alon benzinstation inrijden en zette de auto in een donkere hoek aan de kant. Tijd voor de rest van de meegenomen koffie – en een brok speculaas. Hagelslag, ontbijtkoek, kaas, het doet me niet niks meer. Maar speculaas?

In de achteruitkijkspiegel zag ik de klerenhanger aan de handgreep achterin bengelen. "Ah, even dat jasje netjes ophangen, meneer Almor!" Zo gezegd, zo gedaan. Na tien minuten zag ik het verkeer zijn normale gang hernemen en reed in één ruk de 200+ kilometer naar huis.

Een paar dagen later besepte ik dat de reservesleutel niet op z'n vaste plek lag. Let wel, alles heeft in mijn huis een vaste plek – een resultaat van de spreekwoordelijke schade en schande. Als kind was ik namelijk al van alles kwijt. Mijn moeder zei dan: "Loop in gedachten je laatste gangen na, dan komt het wel weer terecht!"

Na in de auto letterlijk onder stoelen en banken te hebben gezocht vond ik wel lege waterflesjes, 15 shekel in munten, en droge bananenschillen, maar geen sleutel. Waar is die verdraaide sleutel nou?

En toen daagde het. Verdorie, die is er natuurlijk bij dat benzinstation, toen ik in het donker mijn colbertje van de achterbank trok om 't op te hangen, uit de auto gevallen. Oei, een nieuwe kostenpost, vanwege de interne electriciteit, wel 800 shekel. Wat een straf!

Twee weken later was ik wederom op weg naar Ben

Gurion. Wie weet heeft iemand die sleutel gevonden? Ik reed het benzinstation binnen en stopte op precies dezelfde plek. Nu, bij daglicht, zag ik dat ik pal naast een 'puncturia', een bandenman stond. Een oude man boog zich net met een band in de achterbak van een auto. Ik liet hem mijn autosleutel zien. "Heeft u een paar weken geleden misschien net zo'n sleutel gevonden, van een Honda? Ik denk dat ik 'm hier heb laten vallen, het was de reservesleutel, ziet u, met een rode label," probeerde ik.

De man rees uit de achterbak op, onderzocht de sleutel, keek me doordringend aan en grijnsde toen vervolgens verlegen. "Je hebt mazzel, ik heb die reservesleutel inderdaad gevonden!"

"Shlomit!", riep hij naar zijn secretaresse die binnen in een klein kantoor de zaken bestiert, "Hier is de sleutel die zijn sleutel verloor!"

Reuven Bosis van Dachaf Banden (ראובן בוסיס, צמיגי דחף) stak vervolgens van wal en vertelde hoe hij de volgende morgen met de gevonden sleutel bij alle naburige bedrijven was gaan leuren. "Geen sjoenge, vanzelfsprekend!" De volgende tien minuten, terwijl drie klanten geduldig stonden te wachten, haalde Reuven herinneringen op over door hem gevonden portefeuilles en geheime documenten. Vanuit haar kantoorje knipoogde Shlomit glimlachend naar me. Ze had die verhalen al wel vaker gehoord.

Het kostte me moeite Reuven te overtuigen samen op de foto te gaan. "Reuven, ik ga er een stukje over schrijven, ere wie ere toekomt!" Brommend stemde hij toe...

Ya'akov Almor

Ephraim Kishon: "It is the only country where I could live. It is my country." Dit zijn de woorden van een satirist die veel kritiek had. Het is voor ons helemaal geen vraag, het is volkomen duidelijk dat Israël een fantastisch land is. Wat er in 74 jaar werd bereikt is moeilijk te bevatten. We zijn er trots op, hebben ons steentje bijgedragen.

Zijn we trots zonder kritiek? Dat is een andere vraag. Is dit wat we verwacht hadden vóór onze Alia? Nog in Nederland – zelfs voor het bestaan van Israël – zagen wij, verwoede zionisten, onze toekomst ongeveer zoals Herzl verwachtte in 'Altneuland'. De realiteit van vandaag is, helaas, misschien niet een teleurstelling (we hebben tenslotte geen ander land) maar wel reden voor kritiek.

Waar ik het over heb is het spectrum van gedrag, Joods terrorisme, politiek, politici, misdaad, intolerantie, racisme enzovoort.

Politici: Een president en meerdere politici in de gevangenis; een premier en andere politici aangeklaagd, maar er niet over denkend af te treden, zoals elders gebruikelijk. Wat een verschil met Rabin die aftrad wegens een kleinschalige overtreding.

Criminaliteit: Beter om niet naar het nieuws te luisteren en de krant te lezen.

Een van de vele boeken die ik ooit kreeg voor mijn Bar Mitswa was 'Palestina op de Tweesprong' in een Nederlandse vertaling, uitgegeven in 1937. Daarin stond dat de gevangenis in Jaffa leeg was en dat men woningen niet afsloot...

Racisme en onverdraagzaamheid. Israëlische haat tegen Arabieren, Asjkenaziem en Sefardiem tegen elkaar, gedrag tegen vluchtelingen (men vergeet dat wij zelf vervolgd waren?) enzovoort.

Joods terrorisme. Arabisch terrorisme vormt geen excuus voor aanvallen door settlers tegen Arabieren, vernielen van hun olijfboomgaarden, verbranden van auto's; zeker geen reden om deze daders niet te arresteren.

Politiek en politici. Beter om niet naar velen van hen te luisteren, hun taal en intolerantie.

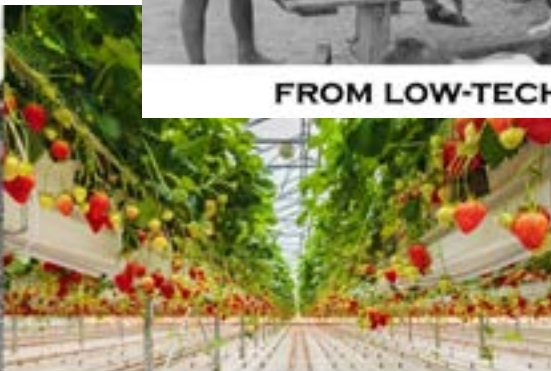
Helpt het om dit allemaal te beschrijven? Onze kleine gemeenschap heeft geen invloed. Heeft het nut? Ja, we kunnen het niet genoeg herhalen, we zijn verliefd op Israël, genieten van ons leven hier, zijn echter niet blind voor wat er mis is.

Laten we proberen onze stem te laten horen waar het mogelijk is!

Simon Shalish

FROM LOW-TECH TO HIGH-TECH NATION

FROM HORIZONTAL- TO VERTICAL FARMING

Toeval

Bestaat het toeval? Voorbeelden te over.

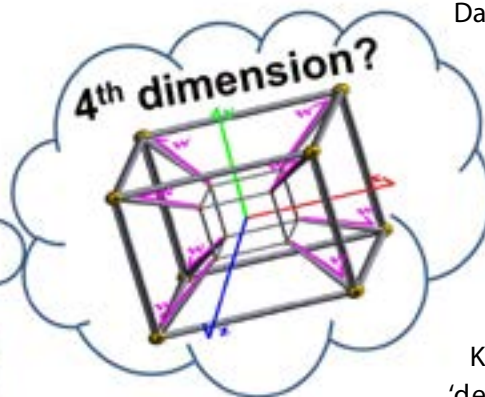
Je bent een paar weken geleden je trouwring verloren en net op je trouwdag heeft de eerlijke vinder je opgespoord... en komt hem terugbrengen. Toeval of niet?

De dierbare broche, nog van je grootmoeder, is weg. Diepe droefenis. Bij werkzaamheden op straat aan het riool is hij gevonden en nu komt hij weer terug. Nog mooier is natuurlijk: "Ik heb die hele ochtend weer aan mijn mooie broche moeten denken, en juist toen werd er gebeld." Toeval of niet?

Onze burens, waar we doorgaans weinig contact mee hebben, en zeker niet onze vakantieplannen mee hadden besproken, waren in de zomer precies in hetzelfde hotel aan zee als wij. Toeval of niet?

Mijn moeder, een groot gelovige in het toeval, bezat een dun boekje: 'Der Zufall', van de hand van Wilhelm von Soholz uit 1924, vol van dit soort verhalen, met nog een afsluiting van 'nieuwe gevallen'. Zij placht bij het minste geringste uit te roepen: "Der Zufall!" Is dit de goddelijke voorzienigheid aan het werk? Heeft het toeval enige betekenis? Daar is veel over geschreven en niemand weet er het fijne van. Zeker is dat de kansberekening uit de statistiek hier een primaire rol speelt en dat het verband dat je zelf legt tussen twee gebeurtenissen die tegelijkertijd optreden en mogelijk niets met elkaar te maken hebben, doorslaggevend is om een nieuw geval aan onze lange lijst van voorbeelden toe te voegen.

Hoe groot is de kans dat de ring terugkomt juist op je trouwdag? Klein, maar bestaat.

Dat een oude vriend, waar je net aan dacht omdat je een concert bezocht met muziek waar hij zo van hield, ook op dat concert in de zaal aanwezig blijkt te zijn. Weer niet helemaal toeval, toch?

Voltaire zei over toeval: "Toeval bestaat niet; het heeft een reden die we niet zien."

Kan zijn. Er wordt wel eens gerept van 'de vierde dimensie' – toegeschreven aan Einstein en begrepen als de tijdsfactor, maar eigenlijk als begrip eerder ingevoerd door zijn leermeester Minkowski. In die gedachtenwereld zou alles vooraf bepaald zijn en blijft er geen plaats over voor het toeval. Dat is jammer, want het toeval geeft leuke bezigheid, des te meer als we er iets grappigs mee doen; dat laten we ons niet ontnemen.

Eldad Kisch

Het nieuws in deze rubriek is vooral gebaseerd op berichten, gepubliceerd op jonet.nl en in andere Nederlandse media. Deze aflevering bestrijkt de periode van ongeveer eind februari tot eind mei 2022. Noodgedwongen, vanwege de beperkte ruimte, is een keus gemaakt.

Oekraïne

Door oorlog in Oekraïne zijn ook in Nederland vluchtelingen aangekomen. De Joodse vluchtelingen worden door JMW opgevangen in een hotel in Amstelveen, waar daarnaast ook niet-Joodse gevluchte Oekraïners onderdak vinden. De plek is namelijk door de gemeente aangewezen als algemene opvanglocatie. Chabad, Maccabi en de orthodoxe koepel NIK vervullen eveneens een belangrijke rol dankzij de tomeloze inzet van veel vrijwilligers. Voorts is er geld ingezameld door het Joods Humanitair Fonds. Er kwam meer dan 150.000 euro binnen en dat bedrag wordt verdubbeld door het Fonds. Daarnaast wordt veel kleding en andere nuttige zaken geschonken.

Lintjesregen

Onder de om en nabij drieduizend gedecoreerden ter gelegenheid van Koningsdag bevonden zich ook Nederlandse Joden. Eén van hen was Rudie Cortissos. Hij maakte veel indruk door zijn optreden tijdens het kort geding tegen de politieke leider van Forum voor Democratie, Thierry Baudet, die zich antisemitisch uitliet. Cortissos is zijn leven lang actief geweest binnen de Portugees-Joodse gemeenschap en daar is hij allermist mee opgehouden. Hij behoorde ook tot de Nederlandse medeaanklagers in het Demjanjuk-proces te München. Er waren nog meer Amsterdamse Joden die een lintje opgespeld kregen. In Amstelveen, de stad met gemiddeld

de meeste Joodse inwoners, gingen zowaar vijf van de zeventien onderscheidingen naar Joden. Ook in de mediene waren er Joodse Nederlanders onder degenen die een lintje kregen, zoals Onno Hoes, die burgemeester van Maastricht was en voorzitter van het CIDI.

Overleden

De Amos-sjoel in Amsterdam

In maart overleed tijdens een vakantie in Israël Sami Bar-On, eigenaar van het Israëlische restaurant HaCarmel. Zijn onverwachte dood veroorzaakte een schok. Sami kenmerkte zich door zijn onverzettelijkheid tegen de vele antizionistische en antisemitische aanvallen op zijn restaurant. Daarnaast had hij een innemende persoonlijkheid. Hij werd 67 jaar. Ook overleed kunstenaar Eli Content. Op 78-jarige leeftijd. Hij was al enige tijd ziek. Ruim twee jaar geleden had het Joods (Historisch) Museum een overzichtstentoonstelling van hem. Hij maakte tal van religieus geïnspireerde werken met de schepping als thema. Hij woonde in zijn jeugd enkele jaren in een kibboets, maar kreeg heimwee en keerde terug naar Nederland. In mei stierf de internationaal vermaarde filmmaker Hedy Honigmann. Ze maakte circa veertig documentaires en speelfilms. Muziek speelde daarin een grote rol. De bekendste zijn Hersenschimmen en Forever over de beroemde Parijse begraafplaats Père-Lachaise. Zij

kreeg tal van prijzen; niet alleen in Nederland, maar over de hele wereld.

Westerbork

Bertien Minco wordt de nieuwe en eerste Joodse directeur van het Herinneringscentrum Westerbork in Drenthe. Er is in Westerbork een museum en drie kilometer verderop het bekende kampmonument met opstaande rails. Minco wil graag realiseren, dat bezoekers tijdens het overbruggen van die afstand meer te weten komen over wat er zich op het terrein heeft afgespeeld, zodat de leegte meer impact krijgt. Zowel in Joodse kring als van de kant van het centrum en de nieuwe directeur bestaat de wens dit sober te houden.

Namenmonument

Het door Daniel Liebeskind ontworpen Nationaal Holocaust Namenmonument, zoals het voluit heet, heeft de Amsterdamse architectuurprijs toegekend gekregen. Er waren 125 inzendingen en negen andere genomineerden. Het is de eerste keer dat de prijs wordt uitgereikt aan een monument. De jury noemt het monument onder andere "op een geraffineerde wijze vanuit sommige standpunten heel groots, aanwezig en monumentaal, maar vanuit andere gezichtspunten terughoudend, soms zelfs afwezig en eigenlijk altijd verfijnd."

De opening van een Namenmonument in Alkmaar is voorlopig uitgesteld vanwege een tekort aan bouwmaterialen. Er komen 180 zwarte granieten zuilen. De levering uit India was vertraagd en er waren nog andere leveringsproblemen.

AMOS

Amos, de Amsterdamse Moderne Orthodoxe Sjoel, die zo'n tien jaar geleden werd opgericht is de eerste sjoel die het predicaat 'groen' heeft verkregen. Rabbijn Sebbag: "Alle daken van onze sjoel liggen vol met zonnepanelen." En er zijn meer kenmerken waardoor de nieuwe sjoel

Lintjesuitreiking in Amstelveen door burgemeester Tjapko Poppens

het keurmerk, gegeven door een kerkelijke organisatie, verdient. Zo is de sjoel het resultaat van de verbouwing van een reeds bestaand pand. Picture 100C

JMW voor Israëli's

Al jaren achtereen werkt het Joods Maatschappelijk Werk voor Israëli's onder de titel Tsavta. Er is nu een nieuwe naam onthuld voor het netwerk en die is Katom. Zoals bekend Hebreeuws voor Oranje. Kan het Hollandser?

Vlaardingen

In het plaatselijke streekmuseum van deze stad aan de Nieuwe Maas is een tentoonstelling ingericht over de geschiedenis van de Joodse gemeenschap aldaar. De eerste Joden kwamen er in de eerste helft van de negentiende eeuw wonen. Er kwam een sjoel, Joods onderwijs en een begraafplaats. In 1920 werd de kehilla opgeheven en bij Rotterdam ondergebracht.

Oss, Lochem, Dordrecht en Groningen

De Brabantse gemeente Oss heeft een lespakket laten maken zodat scholieren meer kunnen leren over de Tweede Wereldoorlog, de Joodse gemeenschap in de stad en de Sjoa. Daarmee komt het stadsbestuur een belofte na. Eerder bleek uit onderzoek dat Oss een kwalijke rol had gespeeld bij de roof van Joods vastgoed in de oorlog; er volgden toen geen excuses. Ook de gemeente Lochem vindt het niet nodig om excuses aan te bieden voor het goedkoop verwerven van Joods vastgoed tijdens de oorlog. De burgemeester van GroenLinks wil wel een donatie doen aan een lokaal Westerborkproject en eenmalig aan de stichting Stolpersteine Lochem. Dordrecht heeft een snel onderzoek laten doen naar mogelijk geroofd Joods vastgoed met als conclusie dat er niets fout zou zijn gegaan. Bij een nadere analyse bleek dat er wel degelijk sprake is geweest van roof van Joods vastgoed gedurende de oorlogsjaren. In Groningen speelt een andere kwestie: daar bleek uit onderzoek naar geroofd Joods vastgoed dat de Gemeente een kwalijke rol had gespeeld in en na de oorlog. Van het onderzoeksrapport dat daarover ging is een publieksversie gemaakt. Het boek bevat echter tal van tekortkomingen, aldus erfgenamen die daar zeer verbolgen over zijn.

Rijksmuseum

Roofkunst die jaren achtereen in het Rijksmuseum hing en uiteindelijk is teruggegeven, is onlangs voor een groot deel door het Rijks teruggekocht. Het gaat om een porseleincollectie die was verzameld door de familie Oppenheimer.

Antisemitische incidenten

Het is helaas onvermijdelijk om het opnieuw te hebben over tal van anti-Joodse incidenten in Nederland. Dit is geen volledige opsomming: alleen de meest eruit springende gevallen worden genoemd. Het zaalvoetbalteam van Maccabi werd aangevallen door een team uit Amsterdam-West. Daarbij werd ook de Hitlergroet gebracht. Eén van de Maccabispelers moest zelfs naar het ziekenhuis. De voetbalbond neemt de zaak ernstig op. Bij een eerdere wedstrijd tegen hetzelfde team met islamitische spelers liep het ook fors uit de hand. Van geheel andere aard is de toegenomen Jodenhaat op internet. Het CIDI ziet dat antisemitisme steeds dieper is ingedaald in de Nederlandse samenleving. Op scholen worden Joodse kinderen regelmatig gepest. Dat geldt voor het hele land. Doorgaans onderneemt de schoolleiding actie, doch het gebeurt ook soms te laat en zonder overtuiging. De zeer rechtse politieke partij Forum voor Democratie gaat zich steeds vaker te buiten aan antisemitisme en daarop gebaseerde complottheorieën. Ze worden regelmatig tot de orde geroepen door politici en ook door de rechter als een zaak wordt aangespannen. Niettemin volhardt deze partij in dergelijke uitingen.

Het CIDI beveelt lessen aan over antisemitisme, bijvoorbeeld waar het vandaan komt, wat het precies is e.d. Door het Joods politienetwerk is onlangs een boekje vervaardigd om collega's beter op de hoogte te brengen van wat antisemitisme is, wanneer mensen zich eraan schuldig maken en zo meer. Het boekje start met uitleg over Jodendom en de Joodse gemeenschap in Nederland.

Joodse Raad

Door Bart van der Boom, die zich zeer kritisch uitliet over het zogeheten cold case-onderzoek naar de verrader van Anne Frank (zie vorige ALEH), is een kloeke studie uitgebracht over de Joodse Raad. Net als bij zijn vorige boek over wat men in Nederland wist van de vernietigingskampen, oordeelt hij weer mild. Noch de Joodse Raad, noch de Nederlandse bevolking ten tijde van de anti-Joodse maatregelen en daarna deportaties door de bezetters konden enige weet hebben van het afschuwelijke lot dat Joden te wachten stond in het Oosten, aldus Van der Boom. Zowel in de kring van historici als daarbuiten is nogal wat weerstand tegen deze kijk op de gebeurtenissen in de Tweede Wereldoorlog. Alsof de anti-Joodse maatregelen niet al voldoende signaal zouden kunnen zijn om verzet te plegen tegen wat de nazi's en hun handlangers in hun schild voerden.

Vrijspraak

Bart F. M. Droog, onderzoeksjournalist, is door de rechter op alle punten vrijgesproken van laster tegens Theo Beenen, de auteur van het omstreden boekwerk 'Hitlers diamanten'. Centraal thema van dat antisemitische boek is dat er wereldwijd een Joods-Protestants netwerk zou bestaan om de wereld te overheersen. De uitgever nam zijn boek terug na het onderbouwde journalistieke protest van Droog. Droog werd bijgestaan door de Nederlandse Vereniging van Journalisten omdat de persvrijheid in het geding kwam door de eis van de antisemitische Beenen.

Nationaal Dankteken

Er is een initiatief genomen om een 'Nationaal Dankteken' op te richten in de binnentuin van de voormalige Hervormde Kweekschool aan de Amsterdamse Plantage Middenlaan, tegenover de Hollandsche Schouwburg. In de voormalige Kweekschool wordt in 2023 het Nationaal Holocaust Museum geopend. Het 'Dankteken' is bedoeld als uiting van dank aan alle niet-Joden, verzetsmensen en onderduikgevers, die groot risico namen om Joodse medeburgers uit de handen van de nazi-bezetter te houden. De kosten worden geraamd op 250.000 euro. Donaties zijn mogelijk. Er waren 28.000 Joodse onderduikers; 16.000 overleefden de oorlog.

De Hervormde Kweekschool als plaats van verzet

BRIEF VAN INI LEDERER

Zojuist ontving ik de Pesach Aleh die ik zoals altijd met interesse gelezen heb. Misschien vinden jullie het volgende interessant om te horen: ik vond het leuk de door Rob Heiden Heimer geleverde foto te zien van de vier Nederlandse Exodus-passagiers die ik kende van de kort na de oorlog bij Fré Spitz thuis gehouden bijeenkomsten van She'ar Jashuv. Ik heb die min of meer heb gechaperonneerd. (Zijn a.s. vrouw, Edith Polak was nog in Amerika).

Na de mislukte reis van de Exodus werden zij, zoals jullie schreven, naar Duitsland teruggestuurd en wel naar Bergen Belsen. Ik werkte in die tijd als secretaresse, sociaal werkster en manusje van alles op het kantoor van de Sochnoet [Jewish Agency] in Berlijn en heb mijn baas zover gekregen dat ik met de jeep van het kantoor naar Bergen Belsen mocht rijden en hen bezoeken. Ik heb toen in het kamp geslapen en de volgende ochtend ben ik met hen naar de Nederlandse grens gereden waar ze volgens afspraak kort enkele familieleden ontmoetten.

Hoe we dat zonder mobieltjes georganiseerd hadden herinner ik me niet meer maar het is gelukt. Later ben ik met hen op dezelfde boot op Alia gekomen.

Groeten,
Ini

**Nederlandse opvarenden van de Exodus,
v.l.n.r. Jaap Pruym (Micha Kenane), Shmuel
Rüdelsheim, Marty van Collem en Jacques Kaas**

IOH KANTOOR

Commercieel centrum
Ramat Ilan
Oranim 1, 5405201 Givat Shmuel
tel: 03-5625611 fax: 03-5625575
ioh@netvision.net.il www.ioh.co.il
www.facebook.com/
IrgoenOleiHolland

LEDEN VAN HET HOOFDBESTUUR

Gideon van der Sluis

Voorzitter (Dagelijks Bestuur)
voorzitter@ioh.co.il

Binyamin Tjong Alvares

Penningmeester (Dagelijks Bestuur)
binyamin.tjong@gmail.com

Marion Levkovits

Afd. Jeruzalem
(Vice-voorzitter/Dagelijks Bestuur)
marion.iohsecretaris@gmail.com

Marc Boas, Lid

marcboas@partner.net.il

Yvonne Ben Hador

Afd. Netanya/Sharon
yb0712@gmail.com

Malka Shamir-de Leeuw

Afd. Be'er Sheva/Zuiden
elsje@netvision.net.il

Ini Lederer

Afd. Haifa/Noorden
iohhaifa@gmail.com

Natanja Slager, Lid

natanja@gmail.com

AFDELINGEN

JERUZALEM

iohjerusalem@gmail.com
Voorzitter: **Marion Levkovits**
Tel: 054-7600043
Penningmeester: **Simone Wenger**
Tel: 052-6074330
Secretaris: **Dini Goldschmidt**
Tel: 050-6748552
Facebook: Irgoen Olei Holland
Jeruzalem

HAIFA en het NOORDEN

iohhaifa@gmail.com
Voorzitter: **Helen Raz**
Tel: 054-7680877
Penningmeester: **Dr. Hans Hartog**
Tel: 04-8246053
Secretaris: **Ini Lederer**
Tel: 054-4760061

NETANYA-SHARON

Voorzitter: **Yvonne Ben-Hador**
tel: 09-7748007 yb0712@gmail.com
Penningmeester: **Henry Velleman**
tel: 09-7444082
henryve31@gmail.com
Secretariaat: **Rudie Kleerkoper**
tel: 09-8857987
iohnetanya.sharon@gmail.com

TEL AVIV

Voorzitter:
Avraham (Albert) de Vries
Tel: 054-4559853
devriesa@zahav.net.il

BE'ER SHEVA

voorzitter: Saskia de Leeuw-Beeser
tel: 054-6820030 | saskia@bgu.ac.il

OUDERHUIZEN

BETH JULIANA

David Raziël 22 | 4681222 Herzliya
tel: 09-9704646 fax: 09-9576529
office@beth-juliana.co.il
www.beth-juliana.co.il

BETH JOLES

Kikar Harakafot 1 | 3474901 Haifa
tel: 077-7374100 fax: 04-8372891
joles@joles.co.il | www.joles.co.il

SOCIALE ZORG

NINI CZOPP

Landelijke sociale zorg voor
Nederlandse Shoa overlevenden
en hun partners
tel: 09-9794146 | fax: 077-470209
emz@netvision.net.il
www.nini.org.il
Postadres: PO Box 8112; 4918002
Petach Tikva

FONDSSEN LENINGFONDS & KEREN MEJOCHEDET

tel: 03-5625611
ioh@netvision.net.il

JAD DAVIDS

POB 5207 | 4615102 Herzliya
giften: 03-6775174
tel: 054-7600043
davidsfonds60@gmail.com
www.jad-davids.com

NEDERLANDSE OVERHEID

AMBASSADE

Beit Oz, 13e verdieping
Abba Hillel 14, Ramat Gan
POB 1967, 5211802 Ramat Gan
tel: 03-7540777 | fax: 03-7540751
tel@minbuza.nl

CONSULATEN

Haifa

Ma'abarot St. 6, 3446125 Haifa
tel: 04-8111707
coholaw@netvision.net.il

Eilat

POB 1099 8811001 Eilat
tel: 08-6335466, 08-6315666

VenO - WUV

Bezoekadressen op afspraak:

Nederlandse Ambassade – afd.
VenO Abba Hillel 14 (13e etage)
Ramat Gan
Tel: 03-7540741

Andere spreekuren:

Beth Joles Haifa - 077-7374100
Beth Juliana Herzliya - 09-9704646
Jeruzalem - 03-7540741
tel-veno@minbuza.nl

WUV- CLIËNTENRAAD

David Eisenmann, 08-9761618
Marthi Hershler, 02-6729370
Elly Maoz-Drukker, 09-8998367
Chanoch Mogendorff
052-3990636
Malka Shamir, 052-2700665

OVERIGE ORGANISATIES

AKEVOTH

De genealogische website is nog
te bereiken via:
www.dutchjewry.org

CENTER FOR RESEARCH ON DUTCH JEWRY

Yitzhak Rabin Center
Hebrew University, Mount Scopus
9190501 Jeruzalem
tel: 02-5880242 / fax: 02-5880241
dutchjew@mail.huji.ac.il

ELAH - Psycho-sociale begeleiding

Yigal Allon 157/941
6744365 Tel Aviv
tel: 03-6910921 fax: 03-6951574
elah@elah.org.il www.elah.org.il

SNBN - Stichting Nederlanders Buiten Nederland

chayabrasz@gmail.com || www.
nederlandersbuitennederland.nl

Stichting GOED - Grenzeeloos Onder Een Dak

Voor Nederlanders in het
buitenland
www.stichtinggoed.nl/goed

FACEBOOK -groepen

Dutch Forum Israel
Dutch Jerusalem
IOH ארגון עולי הולנד
Irgoen Olei Holland Jeruzalem
Nederlandse vrouwen in Israel
Embassy of the Kingdom of the
Netherlands in Israel

HOI-emailgroep

geef je op bij:
daviddeleeuw@gmail.com